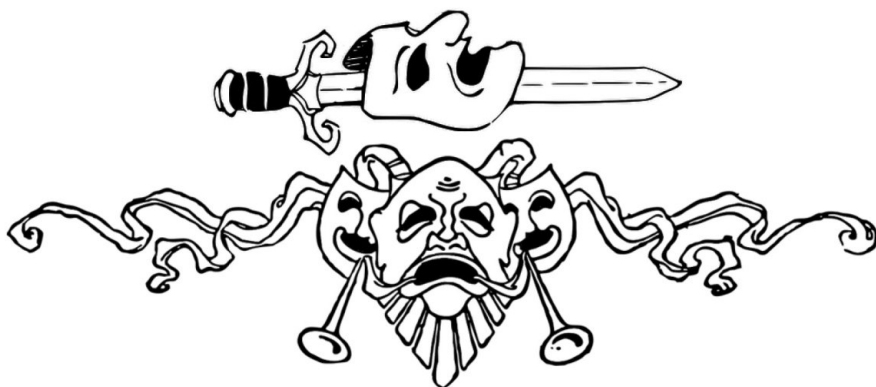

Městská knihovna v Praze

Hadrián z Římsů

Václav Kliment Klicpera

Praha

2017

e-kniha

Městská knihovna v Praze

Půjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

Zpřístupujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

Pořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Hadrián z Římsů

Rytířská veselohra v šesti obrazech

Václav Kliment Klicpera

Znění tohoto textu vychází z díla [Hadrián z Římsů](#) tak, jak bylo přepsáno v roce 1965 pro Realistické divadlo Z. Nejedlého v Praze. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

Text díla (Václav Kliment Klicpera: Hadrián z Římsů), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-
Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 29. 12. 2017.

OBSAH

OSOBY.....	6
OBRAZ 1. PŘED HRADEM.....	7
OBRAZ 2. SÍŇ RYTÍŘE ČELAKOVSKÉHO NA HRADĚ.....	13
OBRAZ 3. JIZBA NA HRADĚ	29
OBRAZ 4. VĚZENÍ NA HRADĚ.....	45
OBRAZ 5. SÍŇ NA HRADĚ ČELAKOVĚ.....	56
OBRAZ 6. SÍŇ NA HRADĚ ČELAKOVĚ.....	65

OSOBY

RYTÍŘ Světislav, pán na Čelakově

JENOVEFA, jeho svobodná sestra

RUMĚNA, jeho dcera

ŽELMÍR

SOBĚBOR

HADRIÁN z Římsů

LEPOHLAV, zbrojnoš Světislavův

JEHOŇ, zbrojnoš Hadriánův

SRPOŠ, žoldněř

Dva **ŽOLDNĚŘI**

OBRAZ 1.

PŘED HRADEM

ŽELMÍR (*sám*): Není, ach není tu ještě Ruměny. Bude ještě spát. To je Ruměna! Ne. Všecko všudy ticho. Jen káně a luňáci vylétají za chladu na svůj ranní lov. Na předhradí jako by všechno spalo. Ach, já jsem také pevně spával, dokud jsem, lásko, tvého toulu šípy neucítil.

RUMĚNA (*volá za scénou*): Želmíre!

ŽELMÍR: Ruměno! Slyšte, stromy, kdybyste se proměnily v muže, vaše větve v ruce, jejich listy v meče, neustoupím od ní.

RUMĚNÁ (*přiběhne*): Želmíre!

ŽELMÍR: Ruměno! Ted', když u mne stojíš, ať tě osud zbrojí, proti všem jeho úkladům se ubráním.

RUMĚNA: Pro milý bůh, tedy to již také víš?

ŽELMÍR: Co?

RUMĚNA: Že mě chce drahý můj otec zasnoubit.

ŽELMÍR: Co říkáš, Ruměno – kdy a komu tě chce zasnoubit?

RUMĚNA: Pomysli si, ještě dnes se západem slunce.

ŽELMÍR: A kdo je ten vlk, jemuž tě otec vydává?

RUMĚNA: Starého přítele syn.

ŽELMÍR: Jak se jmenuje?

RUMĚNA: Otec rytíř Kylián, syn Hadrián z Římsů.

ŽELMÍR: Kdo jsou ti lidé? V našem celém kraji není tak nečeského jména.

RUMĚNA: Jsou prý udatní jako Samson a bohatí jako Krésus – to jsou slova otcova.

ŽELMÍR: Má ušlechtilá dívka!

RUMĚNA: Myslíš, že jsem nad tou novinou užasla? Smála jsem se tomu.

ŽELMÍR (*s údivem*): Smála?

RUMĚNA: Z celého srdce. Ještě mi žádný neřekl, mohu-li a chci-li se vdávat, a najednou tu rytíř Hadrián z Římsů, udatný jako Samson a bohatý jako Krésus.

ŽELMÍR: Zabrániš tomu? Nebude tě otec nutit?

RUMĚNA: Toho se, Želmíre, nedomyšlej. Otec mne zajisté upřímně miluje. Radit mně bude, nikdy ale nutit.

ŽELMÍR: A jak odpovíš na jeho radu?

RUMĚNA: Jiný že již celé mé srdce opanoval.

ŽELMÍR: A ten jiný?

RUMĚNA: Že jsi ty.

ŽELMÍR: Já?

RUMĚNA: Želmíre, ty musíš přijít, ty musíš s mým otcem jednat...

ŽELMÍR: Vkročit do hradu Čelakova? Ach, ty nevíš, Ruměno, že minulý čas mezi mnou a otcem tvým vymlel hlubokou tůň.

JENOVEFA (*volá za scénou*): Ruměno!

RUMĚNA: Musel ji zlý nepřítel právě teď vzbudit?

ŽELMÍR: Měj se dobře. (*Chce odejít.*)

RUMĚNÁ (*zadrží ho*): Kdy tě uhlídám?

ŽELMÍR: Na kamenném stupni mrtvého, až se šťastným Hadriánem půjdeš do kostela.

JENOVEFA (*za scénou*): Ruměno, dítě, kde tě mám hledat?

RUMĚNA (*volá*): Tady, má milá tetinko.
(*k ŽELMÍROVI*): Želmíre, kdy tě uhlídám?

JENOVEFA (*za scénou*): Jsi-li pak sama?

RUMĚNA: Jsem tu jen s ptáčkem, který pěkně zpívá – tak mne od sebe nepouštěj, Želmíre, celý den bych byla smutná. Kdy a kde tě uhlídám?

ŽELMÍR: Ještě dnes před západem slunce tady.

JENOVEFA (*za scénou*): Ruměno!

RUMĚNA: Ach ano, drahá tetinko!
(*k ŽELMÍROVI*): Zítra, můj Želmíre, půjdeš k mému otci.

ŽELMÍR: Ó, kéž by se slovo tvé vyplnilo! (*Odběhne.*)

JENOVEFA (*vchází*): Ruměno, kdepak máš toho ptáčka zpěváčka? Bude to asi sedmihlásek.

RUMĚNA: Ach tetinko, už mi uletěl. Natrhám si pomněnky, jsou tak krásně blankytné jako oči toho sedmihláška.

JENOVEFA: To by byl zvláštní sedmihlásek.

RUMĚNA: Ten nejzvláštnější.

JENOVEFA: Již pojd', půjdem do kapličky na modlení.

RUMĚNA: Ach ano, aby mne pán bůh ode všech protivných ženichů chránil. (*Obě odejdou.*)

SRPOŠ (*vejde*): Hle, to si odpočinem, Kýho draka! Sedím zrovna pod hradem. Podíváme se tam. Kdoví, není-li majitel jeho se sousedy v záboji. Nepřijme-li mne do žoldu – kéž by mně to pán bůh dal, mám ještě daleko domů a doma žijou nouzi – škoda, že je teď v Čechách všude ticho jako na Velký pátek. Kde je boj, tam je přece živobyť. Ve válce ještě nikdo hladem neumřel, protože člověk

umíraje, na všechen hlad zapomíná – inu na nebeském stropě také není vždycky bouře; kdyby hrom bez přestání bil, jednu polovici by rozbil, a druhá polovice by ohluchla – ohooo, kdopak to sem letí? Bezpochyby zdejší rytíř.

SOBĚBOR (*přiběhne s pergamenem v ruce*): Na místě bych byl, ale jak do toho? Bud'to ještě dnes, anebo nikdy. Počátek byl šťastný, půjde-li to tak všechno... (*Rozvine pergamen, dívá se do něj.*)
Hm hm – pročpak právě černé oči? Jistá věc je, že by ten list zázraky činil, kdyby jen bylo takového člověka.
(*Vtom se ohlédne a uvidí SRPOŠE.*) Kouzla a čáry? Tu sedí?
(*Dívá se z pergamenu na SRPOŠE a ze SRPOŠE do pergamenu.*) To je on! Celý on! On, pětkrát, stokrát on!
(*Přiskočí k SRPOŠOVI.*) Vstaň!

SRPOŠ: Ten se utrh ze řetězu.

SOBĚBOR: Vzhůru, tvore můj, kam má noha kráčí, kráčeť za ní!
(*Jde několik kroků.*)

SRPOŠ: Kam?

SOBĚBOR: Kam povede vůle má.

SRPOŠ: Až někdy jindy.

SOBĚBOR: Stůj!

SRPOŠ: Ale vy stůjte taky!

SOBĚBOR: Protivíš se svému pánu?

SRPOŠ: Vy nejste můj pán.

SOBĚBOR: A kdo tě sem posadil?

SRPOŠ: Já sám.

SOBĚBOR: Kde ses tady vzal?

SRPOŠ: Nic jsem nevzal.

SOBĚBOR: A kdo jsi?

SRPOŠ: Počestný žoldněř.

SOBĚBOR: Komu sloužíš?

SRPOŠ: Každému, kdo platí.

SOBĚBOR: Odkud přicházíš?

SRPOŠ: Z války.

SOBĚBOR: Z jaké války?

SRPOJ: Z války na pohany.

SOBĚBOR: Tys bojoval s pohany?

SRPOŠ: Bojoval jako lev.

SOBĚBOR: Kam teď hodláš?

SRPOŠ: Domů.

SOBĚBOR: Pospícháš?

SRPOŠ: Nespíchám.

SOBĚBOR: Dej se do mého žoldu.

SRPOŠ: Do vašeho žoldu? (*Ohlíží se na hrad.*) Což by bylo o to – ale –

SOBĚBOR: Co ale?

SRPOŠ: Nezdá se mi u vás všechno v ouplňku.

SOBĚBOR: Proč?

SRPOŠ: Nebudete se hněvat?

SOBĚBOR: Ven s tím!

SRPOŠ: Řekněte na mou duši.

SOBĚBOR: Na mou duši.

SRPOŠ: Protože – jste blázen.

SOBĚBOR: Má bláznovství pochází z lásky k bližnímu, bloude. Jsem blázen, ale užitečný a takových bláznů je pomálu. A můj oděv ti praví, že jsem rytíř.

SRPOŠ: A dáváte veliký žold?

SOBĚBOR: Jaký si kdo zaslouží – tu máš závdavek.

SRPOŠ: To je mnoho peněz.

SOBĚBOR: Kdybys měl o jedno oko víc, mohls ještě jednou tolik dostat.

SRPOŠ: Jsem rád, že mi je pohané vypíchlí.

SOBĚBOR: Rád?

SRPOŠ: Beztoho jsem na ně neviděl, a žoldnéři dělá čest, chybí-li mu kus těla. Zač mi to stříbro dáváte?

SOBĚBOR: Že jsi tak hloupý. Obzvláště ale proto, že budeš celý den činit, co ti budu poroučet.

SRPOŠ: A co budete poroučet?

SOBĚBOR: Čeká na tebe veliká čest. A čest – jak básníci praví – je sličný, nádherný kůň. Kdo na něm jednou slušně sedí, nerad se z něho svezí. Ale pracně je na něj se opět dostat. Tobě na něj pomáhat budu já.

SRPOŠ: Ó, jezdit já umím...

SOBĚBOR: Tím líp – na koně!

OBRAZ 2.

SÍŇ RYTÍŘE ČELAKOVSKÉHO NA HRADĚ

RYTÍŘ: Za několik hodin budu se moci se stínem měřit, ale ještě tu nikde není. Hej, Lepohlave?

LEPOHLAV vejde.

RYTÍŘ: Kde je má dcera?

LEPOHLAV: Se slečnou Jenovefou v kapličce.

RYTÍŘ: Když se sestra má do kapličky dostane, nevyjde z ní, pokud svými otčenášky všechny svatá a světice nepodělí. Přines mně snídani.

LEPOHLAV odejde.

RYTÍŘ: Nebudu již déle takto živ. Pokud se to děvče jen rozvíjelo, nelákal jsem k sobě mnohotvárný hluk. Teď je ale růže ve spanilém květu, ať si ji utrhne ruka důstojná.

JENOVEFA (*přináší snídani*): Dobré jitro, Světislave, pozdravuje tě Ludmila svatá.

RYTÍŘ: Amen.

JENOVEFA: Žes tak dlouho na snídani čekal, nenaříkej než na Ruměnu. Poslouchala sedmihláska.

RYTÍŘ: Kde je to děvče?

JENOVEFA: Obchází tam v podhradí, jako by někoho vyhlížela – to děvče se mi nelíbí.

RYTÍŘ: Proč? Že poslouchala sedmihláska? Mládež se vždycky na jaro těší.

JENOVEFA: Pro májové rozkoše netřeba jí ani na luka, ani do luhů běhat. Jindy jsem ji musila pětkrát i šestkrát budit. Dnes je první vzhůru, a od rána již z domu.

RYTÍŘ: Člověk se v mládí mění jako povětrí. Či snad myslíš, že láska?

JENOVEFA: Myslí – pámbu s námi a zlé pryč – myslím.

RYTÍŘ: Jak?

JENOVEFA: Já jsem sice v tu strašlivou nemoc nikdy neupadla, věrné dušičky mne jí vždycky vystříhaly, ale slýchala jsem, že jsou muži závadní jako v lese pěšinka a klamná jejich slova záhubná jako meče jedem napuštěné.

RYTÍŘ: Hm – to – to může být, ale toho bude brzy konec.

JENOVEFA: Ale jak?

RYTÍŘ: Zasnoubíme ji.

JENOVEFA: Čisté dušičky! To dítě?

RYTÍŘ: To dítě. Ano, v mých očích už není dítětem.

JENOVEFA: Když jsem já byla v jejích letech...

RYTÍŘ: Bylas k sňatku podobnější než dnes.

JENOVEFA: Modlila jsem se vstávajíc lehajíc...

RYTÍŘ: Aby se ti muži vyhýbali. A to se také stalo.

JENOVEFA: A komu ji zasnoubíš?

RYTÍŘ: Čekám ženicha ještě dnes.

JENOVEFA: Ještě dnes? Táák!

RYTÍŘ: Ruměna o tom teprv od večera ví. Dozrává, já šedivím. Ať tedy přijede dávno čekáný zeť; a naplní opět hlučnějším životem tyto ospalé hradby.

JENOVEFA: A kdo je – odkud je ten dávno čekáný?

RYTÍŘ: Vážného přítele syn. Otec byl chrabřejší jako Bivoj a je moudřejší jako praotec Krok. Byl bych rád, kdyby syn byl o něco uhlazenější, výmluvnější a družnější než otec – jediný trn prsa má hlodá, že totiž Kyliánův syn již přes třícítku vkročil, nad čímž se snad Ruměna pozastaví. Stane-li se tak, musíš hledět ten vrtoch z ní vypudit.

RUMĚNA (*radostně vběhne*): Otče, tetinko, již jedou, již jsou tu!

RYTÍŘ: Kdo?

RUMĚNA: Dva jezdcí. Jeden bude bezpochyby Hadrián z Římsů. Ptali prý se, zda je sídlem na tomto hradě šlechtný rytíř Světislav Čelakovský.

RYTÍŘ: To bude on. (*Odkvapí.*)

RUMĚNA dívá se z okna.

JENOVEFA: Ubohá Jenovefo, tvého tichého živobytí bylo dnes jitro poslední. Ten tu bude pustodivný rozmar ve věčném vytržení hlucheti a kde jindy adventní mé písně libozvučně zaznívaly...

RUMĚNA (*u okna*): Již jsou tu!

JENOVEFA: Ty se tak těšíš, jako by ten Hadrián byl tvůj dávný přítel.

RUMĚNA: Opak toho, milá tetinko. Jakživa jsem jej nespátřila, nikdy o něm neslyšela; proto se tak na něj těším.

JENOVEFA: Proto?

RUMĚNA: Má prý být můj ženich. A ženicha jsem ještě nikdy neviděla.

RYTÍŘ (*přichvátá*): Připravte se, dívky. Již slézají z koní. Ruměno, ty buď poněkud skromnější, a ty, sestro, o něco bystřejší a přítulnější. Ty se k němu měj jako ostýchavá nevěsta, a ty jako laskavá matka.

RUMĚNA: Co tomu asi řekne, otče, až mu povím, že ho nechci?

RYTÍŘ: Jak – co mu povíš – proč jsem pro něj poslal?

RUMĚNA: Abych si jej prohlídla a vzala.

RYTÍŘ: Aby sis jej vzala, protože se otci líbí.

RUMĚNA: Nehněvej se, drahý otče, to je věc nemožná.

RYTÍŘ: Proč?

RUMĚNA: Protože jsem se již jinému zaslíbila.

RYTÍŘ: Co mluvíš?

JENOVEFA: Věrné dušičky, tu to máme.

RYTÍŘ: Hromy a blesky, komu jsi co připověděla?

RUMĚNA: Jinochu skvělému, co kvetoucí máj, jej budu do své smrti milovat.

RYTÍŘ: Miluj si, má kvetoucí, až do svého záhrobí, pravici podáš Hadriánu z Římsů.

LEPOHLAV (*vejde*): Cizího rytíře zbrojnoš čeká v předsíni.

RYTÍŘ: Jen dál, jen sem.

LEPOHLAV odejde.

RUMĚNA: Poradím vám, milý otče, aby sem ten Hadrián cestu nadarmo nevážil, mohla by si jej tetinka vzít.

JENOVEFA: Bezbožné dítě!

RYTÍŘ: Ty si jej vezmeš, nebo tě ještě dnes do kláštera pošlu.

SOBĚBOR (*vejde v oděvu žoldnéře*): Ruka páně chraň a žehnej tento hrad. Jeho vládce je šlechtyný rytíř Světislav a jej hledá bystrozraké oko mé.

RYTÍŘ: Rytíř Čelakovský jsem já.

SOBĚBOR: Vám tedy do klína skládám, co po mně vzkazuje výtečnost našeho kraje, koruna bojovníků, ozdoba rytířů, slunce otců, krov a štít bližních, hvězda všech přátel a bratří – slovem – co po mně vzkazuje slovutný a ušlechtilý rytíř Kylián Blýskota z Římsů.

RYTÍŘ: Tomuto pozdravení jeho vyšlo ucho i srdce mé již před týdnem, v ústrety.

SOBĚBOR: I vzkazuje vám vřelé ruky stisknutí, bratrské políbení horké jako oheň, sladké jako med a upřímné jako olej vařící se, poněvadž na bojišti někdy k vzájemnému jediných dítek zasnoubení rytířské své slovo podal, pamětliv a věren slibu toho, syna svého prvo – a naposled rozeného, jménem Hadriána k tomu cíli a konci na dalekou cestu vypravil, abyste mu svou milostnou, outlověkou, štíhlorostlou, něžnookou, spanilou a ušlechtilou dceru, jak se po křesťansku sluší a patří, v bázni boží –

RYTÍŘ: Zasnoubil.

SOBĚBOR: Spatřiti dovolil, sezhati pomohl, zasnoubiti svolil a věnovati ráčil.

RYTÍŘ: I já dávnou tuto smlouvu v paměti nosím a k jejímu vyplnění jsem přikročil.

SOBĚBOR: Přitom otcovská péče jeho a starostlivost nezapomíná ohlásit, že poněvadž syn jeho Hadrián nedávno z nemoce povstal, která trvala plných devatenáct za sebou běžících let, duch jeho poněkud zakrnělý a nesmělý, tělo ztrýzněné, mysl ochablá, ale až na slunci stavu manželského trochu okřeje, co palmový list se roztočí, rozvalí, rozšíří –

RUMĚNA: Tedy již rok stonal, když jsem já přišla na svět?

RYTÍŘ: Lidé, kteří v mládí chřadnou, bývají v dospělém věku nejzdravější.

SOBĚBOR: Nyní ale dovolte, rytíři, abych jazyku svému uzdu povolil.
Můj praděd, děd a otec mluvili vždycky ostře a bystře a já musím
taktéž –

RYTÍŘ: Jdi mezi mou čeled' a tam vylévej řeči své.

Fanfáry.

SOBĚBOR: A tu přichází můj mladý rytíř. Jen dále, jen dále!

RYTÍŘ: Vítej mi, starého přítele synu vážený!

SRPOŠ (*tiše k SOBĚBOROVI*): Pst, pst, pane rytíři

SOBĚBOR: Všecko jsem již vypravil a ohlásil, přistupte jen blíže.
(*šeptem*): Jdi mezi ně!

SRPOŠ (*šeptem*): Zapomněl jsem, jak mám začít.

SOBĚBOR (*k němu*): Řekni, že tě otec posílá.

(*k RYTÍŘI*): Nedivte se jeho nesmělosti, rytíři. Za dvacet let nepřišel mezi lidi a jakživ s nikým nepromluvil nežli s lékařem a otcem.

(*k SRPOŠOVI*): To je rytíř Čelakovský, a tam bezpochyby jeho ušlechtilá dcera, vaše nevěsta.

RUMĚNA: A s tím bych měla do smrti živa být?

SRPOŠ (*podává rytíři stočený pergamen*): Otec mne sem posílá.

RYTÍŘ: Co je to? Snad se tu přítel Kylián již upisuje, že se Hadrián jeho úplným dědicem stane?

SRPOŠ: Ano – totiž ne – ano

SOBĚBOR: Účel toho listu je, aby se vědělo, že žádný jiný není Kyliánův syn, než kdo jeho vlastnoruční písmo odevzdá. Přítel Světislav zná mou ruku, pravil náš šlechetný rytíř. „List tento mi opatruj, jako svého oka zrak; podle něj ho musejí poznat.“

RYTÍŘ: Příliš mnoho prozřetelnosti.

SOBĚBOR: Nikoliv, pane rytíři. Jak snadno by se nějaký šibal vynašed, který by se Hadriánem z Římsů prohlásil a mému ubohému pánu nevěstu před nosem...

RYTÍŘ: To je věc nemožná.

SOBĚBOR: Ó, za nynějších časů...

SRPOŠ: Ó, za nynějších časů...

RYTÍŘI: Nuže, když to je již jednou tady, podívejme se do toho – Kyliánova ruka to je; leč – na mé oči přichází již soumrak – přečti nám to, sestro.

JENOVEFA (čte): Mému starému příteli Světislavu, pánu na Čelakově a tak dále. Milý brachu, aby se všem omylům, uhnulo, věz ten, že je syn můj Hadrián, kdo ti list vlastnoručně ode mne zhotovený odevzdá. Poněvadž by ani nešlechtný člověk za mou krev se mohl vydávat, popisuji ti jej od paty až k hlavě. Totiž: hlavu má malou a šiřatou –

RUMENA: Ale otče, rytíř Kylián se mýlí.

RYTÍŘ: V čem?

RUMENA: Svrchu praví, že bude syna popisovati od paty až k hlavě a začíná: hlavu má malou a šiřatou.

SOBĚBOR: I má drahá slečno, to je jedno.

SRPOŠ: To je jedno, má drahá slečno, malou nebo šiřatou.

RYTÍŘ: Nerozmnožuj nadarmo řeč, Ruměno – tedy: hlavu malou a šiřatou.

JENOVEFA (čte dál): Vlasy na ní řídké.

RYTÍŘ: Vlasy řídké.

SRPOŠ: A šiřaté.

JENOVEFA: Čelo nízké.

SRPOŠ: A šišaté.

RYTÍŘ: Čelo nízké a šišaté.

JENOVEFA: Oči černé a poněkud zapadlé; nos malý –

SRPOŠ: A šišatý.

JENOVEFA: Zuby řídké, zčásti zetlelé, krk tenounký, prsa úzká a drobounká, život spadlý, nohy rovné, lýtka žádná.

SRPOŠ: Lýtka rovná, nohy žádné. Kdo mě tak věrně vyobrazil?

SOBĚBOR (*k SRPOŠOVI*): Nezapomeň, kdo jsi!

RYTÍŘ (*k sestře*): Jsme u konce?

JENOVEFA (*čte*): To ale jsou vlastnosti, které se i u jiného najít mohou; avšak věz, že můj syn je bez poskvrny, nemá na celém těle ani neštovičky, tělo má bílé, jak je s sebou na svět přinesl.

SRPOŠ: Račte se o tom přesvědčit, pane rytíři.

RYTÍŘ: Kdopak se bude až na nahé tělo dobývat. K mému přesvědčení nebylo ničeho zapotřebí.

(k sestře): Je to všecko?

JENOVEFA (*čte*): S tím tě v duchu tisíckrát po sobě objímám, všechny vás otcovsky a bratrsky žehnám a zůstávám tvým starým přítelem Kylián Blýskota z Římsů. Dáno na mém dědičném hradě v Kamzíkově nad Bystřicí.

RYTÍŘ: Hle, můj milý Hadriáne, žádný štětec by tebe tak nezobrazil, jako otcovo pero.

RUMĚNA: Až na jednu důležitou věc, můj otče.

RYTÍŘ: Kterou?

RUMĚNA: Stojí tam psáno: „oči černé a zapadlé“. Mělo by tam státi: oko modré a zapadlé, protože Hadrián druhého nemá.

RYTÍŘ: To je pravda, na tak důležitou známku přítel Kylián neměl zapomenout.

SOBĚBOR: Nikoli, šlechtný rytíři, Kylián z Římsů nemohl než o dvou očích psát, protože jsme teprv na cestě o jedno přišli – není-li pravda, rytíři?

SRPOŠ: Není-li pravda, rytíři.

RUMĚNA: Leda to.

JENOVEFA: Věrné dušičky, to je hrozné neštěstí. A jak se to stalo?

SRPOŠ: Inu – já jsem jednou –

SOBĚBOR: Totiž včera – ne, předevcírem.

SRPOŠ: Ještě jako chlapec – cestou jsem usnul na bělouši v lese –

SOBĚBOR: Na ryzce chcete snad říci?

SRPOŠ: Ne, ani na ryzce, ani na hříbky. Lesem jsem jel, neplette mě.

RYTÍŘ: To musím hned pro lékaře poslat –

JENOVEFA: Zatím přinesu balšamové kapky, kousek truskavce –

SRPOŠ: Nehoňte se, nebude to všecko nic platné, truskavec ani puka-vec.

SOBĚBOR: Dokud nám nepočne nová čtvrt', nesmíme tím hejbat. Včera večer sjeli jsme se se znamenitým lékařem, který si byl pro umění až v jakémsi Salermu, někde ve Vlašsku a s tou skvostnou kořistí se vrací až z Archanjelska v půlnoční Rusi, kde jsou zajíci a medvědí bílí jako u nás někteří králíci.

Ten lékař, který si byl pro své umění až v jakémsi Salermu a vrací se až z Archanjelska, kde jsou medvědi a zajíci bílí jako u nás někteří králíci, zabil na palouku zlatohlávka, rozdrtil jej na malé

kousky a přiložil s tím rozkazem, aby se tím dřív nehýbalo, až bude měsíc v úplňku.

SRPOŠ: Nu ten umí lhát.

JENOVEFA: To bude zejtra.

RYTÍŘ: Tedy do zítřka počkáme. Tak tě tedy ještě jednou srdečně vítám. Nyní jsi po cestě a nesluší se rázem o naší záležitosti jednat. Hled' zatím rozkřehnout, s jedním po druhém se seznam a na Čelakově tak sobě počínej, jako bys byl pod otcovským krovem.

SRPOŠ: Kdybych tak byl na svém hradě, poručil bych si džbánek dobrého vína.

RYTÍŘ: Ruměno, ať se přinese víno!

SOBĚBOR (*pro sebe*): Ted' začnou nesnáze.

RYTÍŘ: Nuže, co dělá můj věrný přítel – povídej mi o svém otci.

SRPOŠ: Co mu mám povídat? Pantátu mého jakživ neviděl.

SOBĚBOR (*SRPOŠOVI do ucha*): Řekni, že je den ode dne starší.

SRPOŠ: Inu, je den ode dne starší.

RYTÍŘ: Jinak není, zato budeme na onom světě den ode dne mladší. Ale má jistě ještě mysl čistou.

SRPOŠ: Čistou, nebo radši jalovcovou.

SOBĚBOR: Řekni, že si ještě rád zažertuje.

SRPOŠ: Ó, on si velmi rád ještě začertuje.

RYTÍŘ: Býval prchlivý a prudký; ale jinak dobrý – jestlipak se již se svým strýcem smířil?

SRPOŠ: Oni se hněvali?

SOBĚBOR: Řekni, že oba vezmou s sebou ten hněv do hrobu.

SRPOŠ: Ne – tátu položili do hrobu – ale strýc je zdrav a živ.

RYTÍŘ: A rozkmotřili se tehdáž pro maličkost, i když, již nevím, co to měli.

SOBĚBOR: Strýc mu jednou odmlouval.

SRPOŠ: I to nestojí za řeč, strýc ho jednou obouval.

SOBĚBOR: Od-mlou-val.

SRPOŠ: Neobouval – odmlouval.

RYTÍŘ: Kdyby se měl bůh na všechny tak dlouho hněvat, kteří mu svými skutky odmlouvají – aha, tu je víno.

LEPOHLAV přináší víno.

RYTÍŘ: Sem s ním, Lepohlave! S chutí, milý Hadriáne, na zdraví tvého otce!

SRPOŠ: Ať je dlouho živ! On chudák již na devátý rok hnije.
(*Pije.*) Ach, to je rytířský nápoj, takové víno jsem nepil, jak před pěti lety na svůj svátek – tehda jsem sloužil –

SOBĚBOR dupne mu na nohu.

SRPOŠ: Au!

RYTÍŘ: Co je ti, synu?

SOBĚBOR: Víno, pane rytíři, je trochu silné.

SRPOŠ: Cítím je až v malíku u nohy – Hlupohlave – nebo jak ti říkají, nalívej!

JENOVEFA: Radila bych vám, rytíři, abyste víno nepil. Horkost se vám vrazí do oka.

SOBĚBOR: Slečna moudře radí. Jste beztoho po nemoci –

SRPOŠ: Kdopak, milá slečno, nalijte si taky, až je živ náš hrdinský král Jan a kralevic Karel... vedle něho! *(Pije.)*

SOBĚBOR *(k SRPOŠOVI):* Nech pití a dej si pozor na řeč!

SRPOŠ *(oboří se na něj):* Co vy mně máte co rozkazovat? Pan rytíř pravil, abych dělal jako doma.

RUMĚNA: Nu, ten již vlastního zbrojnoše nepozná.

SOBĚBOR *(k RYTÍŘI):* Prosím vás, pane rytíři, nedávejte mu už vína, jeho zchátralé nervy jsou jako pavučina, bez úrazu ničeho nesnese.

SRPOŠ: Hlupohlave, nalej a přines něco na zub.

RYTÍŘ: Nenos nic, půjdeme do jídelny. Jdi a přistroj tam!

LEPOHLAV odchází.

SRPOŠ: Ano, do jídelny. Ve Vratislavi jsme tomu říkali krmník – ale zůstaneme při tom sudě!

SOBĚBOR: Nezapomeňte, že máte záповěď' víno pít.

RYTÍŘ: Pohárem vína ještě žádný neoslep. Jeho otec si také rád připil.

SRPOŠ: Arci že, můj nebožtík otec, dej mu pámbu věčnou slávu...

RYTÍŘ: Jak – tvůj nebožtík otec –

SOBĚBOR: Ó, ty tulpase! Řekni, že to byl dědek.

SRPOŠ: Pravil jsem otec? Ó ne, to byl dědek, můj nebožtík dědek vypil každoročně svých pět věder vína a byl jenom ponocný.

RYTÍŘ: Co, tvůj dědek byl ponocným? Vždyť byl rytíř a vystavěl utěšený hrad Chlumec nad Cidlinou!

SRPOŠ *(k SOBĚBOROVI):* Tedy mě nemaťte. Rytíř vystavěl utěšený hrad a můj dědek byl zedník.

LEPOHLAV (*vejde*): Pane rytíři, v jídelně je všechno na svém místě.
(*Odejde.*)

RYTÍŘ: Tedy pojďme, na lačný žaludek se to ne hrubě pije. Kde není základu, těžko hrady stavět.

SRPOŠ: Tak, můj milý brachu, a já jsem dnes ještě ani v hubě neměl.
(*Odchází.*) Byl jsem v Hlínově u ovčáka přes noc –

SOBĚBOR: Nezpije-li se do němoty a neusne-li, bude po všem veta.
(*Odejde za nimi.*)

RUMĚNA: A pro tu pijavou houbu otec tak daleko poslal? (*Jenovefa odejde.*) To je ten nejbídnější ženich na světě. Kdyby mu zbrojnoš každé slovo nenapověděl, ani by nepromluvil.

SOBĚBOR vejde.

RUMĚNA: Co tu děláš? Jdi svou cestou!

SOBĚBOR: Kdybych měl svou cestou jít, musel bych k slečninu srdci zaměřit.

RUMĚNA: Slečnino srdce by ti povědělo, že není žádná ratejna, abys chvátal na předhradí mezi žoldnéře.

SOBĚBOR: Ach, má spanilá slečno, když se na růže a lilie ve vašich tvářích dívám, je mi, jako by ze mne duch vyskočil a tělo olověné nemohlo z místa.

RUMĚNA: Tvému rytíři také asi tak bylo, když ale několik pohárů vína vypil, rozpoutal se mu jazyk, leč k samým nesmyslům.

SOBĚBOR: Ach, což můj rytíř, ten nemá ani ducha.

RUMĚNA: Také tak soudím.

SOBĚBOR: Nemá, nemá. Ani ducha, ani sílu. Vždyť mně srdce plamenem hořelo a on blízko vás stál jako krkonošská Sněžka.

RUMĚNA: Kdyby tvůj oděv na sebe vzal, bude žoldněř hotový. Tvůj rytíř neumí ani ústa otevřít.

SOBĚBOR: Nerci-li někomu srdce.

RUMĚNA: Když se na něj podívám, vždycky bych se dala do smíchu.

SOBĚBOR: A já do pláče.

RUMĚNA: Proč?

SOBĚBOR: Proto, že mu máte dát svou ruku.

RUMĚNA: Ještě ji nemá.

SOBĚBOR: Dobře máte, krásná slečno, neberte si ho.

RUMĚNA: Ty mně k tomu radíš, ačkoliv by ses měl za něj přimlouvát?

SOBĚBOR: Kdybyste jej chtěla otrávit, ano.

RUMĚNA: Ty jsi ukrutný člověk, jdi mi z očí!

SOBĚBOR: Hned?

RUMĚNA: Jde z tebe strach a hrůza.

SOBĚBOR: Tady straší.

RUMĚNA: Kdo?

SOBĚBOR: Vaší prababičky matčin duch.

RUMĚNA: Třeštíš?

SOBĚBOR: Ani se nenadějete a osloví vás zvukem hrůzyplným: „Nezdárné dítě, nevezmeš-li si Hadriána z Římsů, zjevím se tvému otci a řeknu mu, že se věsíš na Želmíra.“

RUMĚNA: Óó!

SOBĚBOR: Že jsi se s ním seznámila na vesnici o pouti a že se spolu scházíváte, že jej líbáš, že mu ruku připovídáš. Běda, běda, sedmkrátě běda! (*Odejde.*)

RUMĚNA stojí jako u vytržení.

ŽELMÍR (*tiše vstoupí*): Ruměno!

RUMĚNA: Ó, bohudíky, že jsi tady – co tu děláš?

ŽELMÍR: Přišel jsem...

RUMENA: Byl pro tebe lehký přístup do našeho hradu?

ŽELMÍR: Naštěstí byl hradní váš přítel mého otce a přeje, aby se vyplnila horoucí má žádost.

RUMENA: Co tu hodláš nyní dělat?

ŽELMÍR: Chtělás, abych před tvého otce předstoupil.

RUMĚNA: Ne touto dobou, u přítomnosti tam těch hostů.

ŽELMÍR: Tedy ho už zlý duch přinesl?

RUMĚNA: Hadrián je ten nejzpozdilejší, nejsměšnější nápadník na světě, ale jeho zbrojnoš je věru nebezpečný člověk.

ŽELMÍR: Tvému srdci nebezpečný?

RUMĚNA: Naší lásce. Když jsem ho odbývala, počal vyhrožovat, že všechno vyžradí.

ŽELMÍR: Co?

RUMĚNA: Že miluju Želmíra.

ŽELMÍR: Ruměno!

RUMĚNA: Že jsem se s ním seznámila ve vesnici o pouti.

ŽELMÍR: To není možné!

RUMĚNA: Že se každodenně scházíme.

ŽELMÍR: Cizí zbrojnoš, že by se byl dověděl – ty ses musela někomu svěřit.

RUMĚNA: Ó můj bože, naše tajemství není už jen naším – cizí lidé –

ŽELMÍR: Máš ještě tolik síly, abys odolala hlasu otcovu a odmítla ten protivný sňatek?

RUMĚNA: Raději s tebou na hřbitov, nežli s jiným, k oltáři.

ŽELMÍR: Budeme opatrnější, ale nepřestanu v nejpěknější budoucnost doufat. Bučí zdráva a buď stálá!

RUMĚNA: Budu stálá, byť by otec ještě více klášterem hrozil.

OBRAZ 3. JIZBA NA HRADĚ

(jako v 2. obraze)

SRPOŠ (*vejde a volá*): Pane rytíři – pane rytíři, kýho draka! Tady také není. Tak, teď mně pomoz bůh, pan rytíř upláchl a mne tady nechal. Bezpochyby se mu šibalství nepodařilo a já mám nastrčit záda. To by se mi chtělo. Půjdu zrovna k starému rytíři a všechno mu povím. (*Odchází.*) Řeknu mu, že nejsem Hadrián, že jsem počestný žoldněř a že kdyby ta slečna ještě jednou tak krásná byla –

SOBĚBOR (*vstoupí*): Kampak?

SRPOŠ: Pan rytíř je ještě na světě?

SOBĚBOR: Myslel jsem, že spíš.

SRPOŠ: A já myslel, že jste již přes hory a doly a tak jsem chtěl jít za vámi.

SOBĚBOR: Zasloužil bys, abych tě do rybníka odvedl a nechal tě tam utopit.

SRPOŠ: Můj dobrý bože, proč?

SOBĚBOR: Že jsi tak hloupý jako včera vylíhnuté house.

SRPOŠ: I co včera, vždyť jsem se teprve dnes na rytíře vylíhnul.

SOBĚBOR: Kdybych tě byl na lože nepřipravil, byl bys mně byl hanbu udělal.

SRPOŠ: Copak se rytíř nemůže opít? A jak!

SOBĚBOR: A co tvé řeči?

SRPOŠ: Proto vás také prosím, abyste mě ze žoldu pustil.

SOBĚBOR: Pozbyls rozumu? Ted'?!

SRPOŠ: Mně je v tom tak ouszko jako ve vlašském ořechu.

SOBĚBOR: Však se v tom za dva za tři dni neudusíš.

SRPOŠ: Ještě tři dni? To nevydržím!

SOBĚBOR: Musíš!

SRPOŠ: Vždyť já neumím rytíře dělat. Ani se z toho svléci nedovedu. Zbrojnoš mně přišel boty zouvat a tahal mě po síni, až jsme se oba po podlaze vyváleli. A naposled, kdoví není-li celá cukabába podvod.

SOBĚBOR: Blázne, kdyby to bylo co ušlechtilého, nepotřeboval bych k tomu tebe.

SRPOŠ: A kdo bude za ten hřích odpovídat?

SOBĚBOR: Dobře-li to dopadne, já.

SRPOŠ: A špatně-li to dopadne? Moje záda.

SOBĚBOR: Zkrátka: buď zůstaneš ještě dnes a zejtra rytířem a dostaneš pozejtří chaloupku s paloukem a s úrodnou rolí –

SRPOŠ: Anebo?

SOBĚBOR: Anebo se dej poznat a do hladomorny svrhnout.

SRPOŠ: Raději budu ještě týden rytířem – pravil jste chaloupku?

SOBĚBOR: Jenom se také po rytířsku chovej.

SRPOŠ: Jak se po rytířsku chová?

SOBĚBOR: Nezapomeň, že jsi tady pro to, aby ses slečně Ruměně zalíbil. Ostatně dělej, co chceš, mluv, jak chceš.

SRPOŠ: Ale vy zůstanete u mne.

SOBĚBOR: Jako rámě u lopatky.

SRPOŠ: Nuže tedy, ať přijde slečna. Tak se jí zalíbím, že bude otce prosit, aby mne vzal do žoldu.

SOBĚBOR: Tiše, někdo přichází. Nezapomeň, že jsi Hadrián z Římsů!

RYTÍŘ (*vejde*): Dobré jitro v podvečer, Hadriáne – je-li to tvůj zvyk každodenně poledne přespát?

SOBĚBOR: Po tak dlouhém cestování, pane rytíři –

SRPOŠ: Ano, po cestě je člověk jak by ho ztřískal.

RYTÍŘ: Proto se také na mém hradě žádný nesměl tomu divit – nuže teď – bych myslil – abychom přikročili k své smlouvě – Zbrojnoši, podej nám sedadla!

SRPOŠ: Zbrojnoši, podej nám sedadla!

RYTÍŘ: A teď odejdi!

SRPOŠ: A teď odejdi! Ale ne, počkej!

SOBĚBOR: Jsem mlčenlivý jako ta podlaha.

SRPOŠ: To je pravda. Je jako podlaha.

RYTÍŘ: Nejde o podlahu; ale kdo jakživ slyšel, aby byli zbrojnoši rytířských sněmů přítomni – jdi ven!

SOBĚBOR: Nesmím, rytíři.

SRNOŠ: To je pravda, on nesmí.

RYTÍŘ: Oho!

SRNOŠ: Oho!

SOBĚBOR: Rytíř Kylián mně rozkázal, abych byl při všem, co se s jeho šlechtným synem mluví a vyjednávati bude.

SRPOŠ: To je pravda, tak rozkázal rytíř Kylián.

RYTÍŘ: Při všem, toliko při tom ne, co s ním mám stran své dcery vyjednávat, Ty půjdeš ven, nebo – hromy a blesky!

SOBĚBOR odejde.

SRPOŠ: Tohle bude krásné vyjednávání!

RYTÍŘ: Sedněme. Tedy drahého mi přítele šlechtný synu, pojednejme beze všeho líčidla o tom, proč jsme se vlastně na mém hradě sešli. Před čtrnácti roky přišlo mně v táboře s otcem tvým v i témž stanu se sejítí. Slovo se řadilo k slovu a mezi námi vzrostl štěp svatého přátelství, jeho nejsladší plod měl býti sňatek dítek našich. To ti bezpochyby povědomo.

SRPOŠ: Ano, pamatují se na to, jako by to bylo dnes.

RYTÍŘ: Dcera má je k sňatku dospělá. Za tou příčinou vypravil jsem k tvému otci posla a otec tvůj pamětliv slibu svého, takřka zároveň tebe odeslal – Dceru mou jsi viděl. Jak se ti líbí?

SRPOŠ se úzkostlivě ohlíží.

RYTÍŘ: Ptám se tě, jak se ti dcera má líbí?

SRPOŠ: Je to ta stará nebo ta mladá?

RYTÍŘ: Ruměna. Jiné dcery nemám, Jenovefa je má sestra –

SRPOŠ: I ano, Jenovefa je hodná osoba. A teď půjdeme, rytíři.

RYTÍŘ: Počkej přece, ptám se tě, jak se ti líbí Ruměna!

SRPOŠ: – ta – bych soudil – je ještě hodnější.

RYTÍŘ: Tedy se ti líbí?

SRPOŠ: Tak, tak. Půjdeme, rytíři?

RYTÍŘ: A hodláš si ji vzít?

SRPOŠ: Vzít? Ona se mnou půjde?

RYTÍŘ: Až bude tvou manželkou.

SRPOŠ: Tedy myslíte, rytíři, abych ji sebou vzal, až bude mou manželkou?

RYTÍŘ: Až bude tvou manželkou, ano. Což bych jiného myslel.

SRPOŠ: To je těžká věc – to –

RYTÍŘ: Co je těžká věc?

SRPOŠ: Abych ji vzal sebou. O tom bych se musel dříve s panem rytířem poradit.

RYTÍŘ: S jakým panem rytířem?

SRPOŠ: S otcem měl jsem vlastně říci – s otcem.

RYTÍŘ: Pročpak tě sem otec poslal?

SRPOŠ: Abych se slečně Ruměně zalíbil.

RYTÍŘ: A vzal si ji.

SRPOŠ: A – to je jiná. To ne. Rytíř mně řekl, abych se jí zalíbil a dost. Víc udělat nemohu a neudělám. Abych si jí vzal, o tom mně rytíř ani slova neřekl.

SOBĚBOR (*vběhne*): Hadriáne, Hadriáne! – Dovolte mně, pane rytíři, právě mi něco napadlo, nač jsme oba zapomněli. (*Odvádí SRPOŠE stranou.*)

Nelekej se, jsme v kaši, Srpoši.

SRPOŠ: Kaši – tu já rád. Ale vy jste mi neřekl, že si mám s sebou odvést Ruměnu.

Venku troubení.

RYTÍŘ: Co slyším? Kdo to chce na mém hradě přenocovat?
(*Odejde.*)

SOBĚBOR: Už to začíná.

Opět se troubí.

SOBĚBOR: Slyšíš?

SRPOŠ: To je trouba.

SOBĚBOR: Dva jezdci zastavili se před branou. Pamatuj, že jsi rytíř Hadrián!

SRPOŠ: A dostanu pozejtří chaloupku s paloukem?

SOBĚBOR: Kousek role k tomu.

SRPOŠ: Kdyby jen ještě kravička byla.

SOBĚBOR: Kravička tě nemine, na několik oveček také nepřijde.

SRPOŠ: Několik oveček – juchej!

SOBĚBOR: Ale musíš pevně na svém stát, že jsi Hadrián.

SRPOŠ: Pevně oběma nohama!

SOBĚBOR: A kdyby ti to všichni upírali, zůstaneš Hadriánem!

SRNOŠ: Zůstanu Hadriánem!

Vejde JENOVEFA s rytířem.

JENOVEFA: Věrné dušičky, bratře!

RYTÍŘ: Tak, kdo jsou ti muži?

JENOVEFA: Zlý duch se o náš hrad pokouší.

RYTÍŘ: Co se děje?

JENOVEFA: Viděls dva jezdce u brány stát?

RYTÍŘ: Viděl.

JENOVEFA: Jeden seděl na bělouši.

RYTÍŘ: Ano.

JENOVEFA: Měl na přílbě plamenný chochol.

RYTÍŘ: Ano.

JENOVEFA: V jedné ruce otěž držel.

RYTÍŘ: Ano.

JENOVEFA: V druhé stočený list.

RYTÍŘ: Ano, ano, ale co na tom?

JENOVEFA: To je Hadrián z Římsů.

RYTÍŘ: Jak?

SRPOŠ: Co?

JENOVEFA: To má být Hadrián z Římsů.

RYTÍŘ: Jako ty na tom bělouši nesedíš, tak tam také Hadrián nemohl sedět. Hadrián snad; ale Hadrián z Římsů tady stojí.

SRPOŠ (*k Soběborovi*): Slyšíte, rytíři?

SOBĚBOR (*k němu*): Slyším a radostí já sám.

RUMĚNA (*přibíhá*): Otče, Hadriáni se sjíždějí; U brány stojí také jeden.

RYTÍŘ: Chcete mne o rozum připravit? Kdo jsou ti lidé?

RUMĚNA: Rytíř Hadrián z Římsů a jeho zbrojnoš. Přijíždějí z Kamzí-kova nad Bystřicí a posílá je rytíř Kylián Blyskota, tvůj dávný přítel.

RYTÍŘ (*k SRPOŠOVI a SOBĚBOROVI*): Kdo jste tedy vy?

SRPOŠ: My jsme –

SOBĚBOR: Jsme právě ti, které slečna jmenovala.

RYTÍŘ: Má rytíř Kylián ještě jednoho syna?

SOBĚBOR: Jen jediného a ten stojí tady.

RYTÍŘ: Ti stojí tam, ti stojí tady – podobni sobě jsou; ale ne jako vejce vejci. Kouzla v Čechách vyvětrala, ale podvod ještě nevymřel.

JENOVEFA a RUMĚNA: Podvod?

SRPOŠ: Počínají mě brnět nohy.

SOBĚBOR (*k němu*): Kravičku a devět ovcí.

RYTÍŘ: Šibalové jsou buď před hradem, anebo již na hradě.

SOBĚBOR: Pane rytíři, nezdají-li se vám naše tváře dosti počestné, nezlehčujte alespoň jméno svého starého přítele.

SRPOŠ: Ano, třeba jsme všelijací...

RYTÍŘ: Ticho – hraje se tu o mne, o mé dítě a snad ještě o víc. Co byste činili na mém místě?

SOBĚBOR: Zajisté máme stejné právo nad tou podivnou příhodou se pozastavovat. Kdybyste, pane rytíři, v ten hodnověrný list nedůvěřoval, tak byste si snad nejmoudřeji poradil, kdybyste k našemu rytíři nad Bystřicí nového posla vypravil.

RYTÍŘ: Toho bohdá třeba nebude.

SOBĚBOR: Ač – konečně – kdo ví, Pust'te ty muže na hrad.

RYTÍŘ: To udělám – to udělám. Lepohlave!

LEPOHLAV vstoupí.

RYTÍŘ: Ať se těm příchozím mosty spustí. Mimo to – stůj! – Svoláš mi, až vejdou oba mezi nás – do předsíně několik zbrojnošů a budeš s nimi čekat dalšího mého rozkazu. Jdi!

LEPOHLAV odejde.

SRPOŠ (*k SOBĚBOROVI*): Rytíři, já myslím, že mám strach.

SOBĚBOR: Chaloupka!

RYTÍŘ: Již dávno krev má tak nevzkypěla jako dnes, ale běda tomu, kdo ten požár rozdmýchal.

(*k SRPOŠOVI*): Nerad tebe, synu, děším. Víím, že je ti to nepříjemné, co tichému beránku nad vlky soud.

SRPOŠ: I já bych za to kutnohorské báně nevzal, jak jsem chudý člověk.

RYTÍŘ: Bud' jist, že cokoliv ti zprvu bude nemilé, nakonec se k tvému osvědčení obrátí.

SRPOŠ: To dej bůh.

LEPOHLAV (*vejde*): Cizího rytíře zbrojnoš.

JEHOŇ (*vejde*): Zdař bůh.

RYTÍŘ: Kdo jsi?

JEHOŇ: Starý zbrojnoš. S rytířem Kyliánem projel jsem padesát českých hradů, ale nikde nás nenechali tak dlouho před branou stát –

RYTÍŘ: Jako tady? – Věřím. Kdo je druhý jezdec?

JEHOŇ: Rytíř Hadrián z Římsů.

RYTÍŘ: Odkud, kudy a kam jde vaše cesta?

JEHOŇ: Což nejste rytíř Světislav na Čelakově?

RYTÍŘ: To jsem.

JEHOŇ: Rytíře Kyliána z Římsů znáte; že jste pro jeho syna vzkázal, také jste snad ještě nezapomněl.

RYTÍŘ: Víš také, proč jsem vzkázal?

JEHOŇ: Aby se s vaší dcerou seznámil.

RYTÍŘ: Seznámil? Proč ne.

JEHOŇ: Dnes mu jen hled'te tichý odpočinek zjednat. Je po dlouhé nemoci a tou dalekou cestou všecku svou sílu ztratil. (*Odejde.*)

SOBĚBOR: Jak příkrý a odvážlivý! Z jednoho oka mu kouká loupež, z druhého vražda.

SRPOŠ: A ruce má tak – tak –

SOBĚBOR: Nebezpečné.

SRPOŠ: Ano.

SOBĚBOR: Něco mi napadá.

RYTÍŘ: Mluv.

SOBĚBOR: Kdyby se byli ti zlosynové náhodou dověděli, jaký je naší cesty cíl, pamatujete, rytíři?

SRPOŠ (*k RYTÍŘI*): Pamatujete, rytíři?

SOBĚBOR: První večer přijeli jsme do hostince, kde byl již hluk a dost lidí pohromadě. Rytíři, žoldněři, kramáři, všecko pod jedním stropem. Já jsem si v konírně koní našich hleděl – jako se již dvakrát stalo, když od vás odejdu – vy jste několik číší vína vypil a sem tam slovo o naší pouti prohodil –

SRPOŠ: Za celou cestu jsem žízeň sotva vodou uhasil.

SOBĚBOR: K tomu jsem vám příliš hlasitě povídal, že zejtra hradu Čelakova dospěti hodláme. Touha po milostné nevěstě tak vás však unášela, že jsme sem o celý den dříve přicválali.

RYTÍŘ: Ticho! Přicházejí!

HADRIÁN s JEHONĚM vcházejí.

JEHOŇ: Tu stojí rytíř Světislav.

HADRIÁN: Buďte zdrav, rytíři, ať vás nebe chrání od všech všudy neuhů tělesných.

RYTÍŘ: Až dosud těšil jsem se z té jeho milosti.

HADRIÁN: Ó, blažený muži! Jehoni, podívej se na dveře, někudy na mne vítr táhne – já, ať se ženu po zdraví jakkoli – nikdy je nedohoním, ale to bylo již před mnoha sty lety ve hvězdách psáno, že na mne nezdravoty celého světa čekají.

JENOVEFA: Snad vám někdo učaroval.

HADRIÁN: Rodu našeho osud neúprosný. Můj děd zemřel v roce stém a sedmnáctém svého věku a byl devadesát let se svými sousedy v neustálém boji živ. Měl ale to neštěstí –

RYTÍŘ: Zkrátka, zkrátka.

HADRIÁN: Mně bylo na Filipa a Jakuba dvaatřicet let a nemocen jsem o několik měsíců déle.

RYTÍŘ: To jest: byl jsi nemocen dřív, než jsi přišel na svět.

HADRIÁN: Bože, tak. S hlavničkou jsem se narodil, pročež již dvaatřicet let žízním, jako bych byl z písku.

JENOVEFA: Copak pijete?

HADRIÁN: Diviznu, vid' Jehoni.

JEHOŇ: Někdy diviznu, někdy pampelišku.

RYTÍŘ: Dost toho. Tvůj zbrojnoš praví, že jsi Hadriánem, totiž Hadriánem, synem Kyliánovým z Kamzíková nad Bystřicí. Jak mě o tom přesvědčíš?

HADRIÁN: Tímto listem, pravil nám otec. *(Podává mu pergamen.)*

RYTÍŘ se dívá do listu.

JENOVEFA (pro sebe): Všecky věrné dušičky mně napovídají, že to je pravý Hadrián.

RYTÍŘ: Nahlédni, sestro, vždyť to ani ta ruka není.

JENOVEFA: Jakási nucená podoba, ale táž ruka to není.

RYTÍŘ: Tedy čti to šibalství – hodně nahlas.

JENOVEFA (čte): Rytíři Čelakovský! Nevím, proč ti to napadlo po tak mnohých letech ke mně jako k příteli se hlásit.

RYTÍŘ: Roztomilý začátek – po tak mnohých letech jako k příteli se hlásit – dále!

JENOVEFA (čte): Nedržím v náměti všechny rytíře, se kterými jsem se setkal v táborech.

RYTÍŘ: Že nedrží v paměti?

JENOVEFA (čte dál): Kdyby si můj syn měl vzít dcery všech rytířů, s kterými jsem se jakživ na bojištích setkal, byl by se v desátém roce věku svého musel oženit a od toho času nejméně padesátkrát vdovcem se stát.

RUMĚNA: Děkuju pěkně za takového ženicha.

RYTÍŘ (se směje): Čti jen dále!

JENOVEFA (čte): Nicméně, je-li dcera tvá syna mého hodna, a dáš-li jí ještě před spojením hrad Čelakov se vším všudy zbožím v deskách zemských přiřknout –

RYTÍŘ: To – to že psal?

JENOVEFA (čte): Tedy ať se rodu tvého soumrak již setmělý poledním sluncem rodu mého novou září vyjasní.

RYTÍŘ (se směje): Jakže to v listu stojí? Čti znovu, sestro.

JENOVEFA (čte): Ať se rodu tvého soumrak již setmělý – poledním sluncem rodu mého – novou září vyjasní.

RYTÍŘI: Podívej se, má dcero! Tu je to polední slunce – to je ten statný rytíř!

JEHOŇ: Ne ne ne!

HADRIÁN: Co povídáš, Jehoni?

JEHOŇ: Pan rytíř mi povídal, co hodlá psát; ale znělo to všechno jinak.

RYTÍŘ: Jen dále, dále!

JENOVEFA (*čte*): Vlastnosti mého Hadriána jsou: mysl bystrá, horká krev – bujará živost.

HADRIÁN: Ano, když mám horečku, to mám horkou krev, ale bujará živost?

RYTÍŘ: Jsi vůbec ještě živ?

HADRIÁN: Živ – ano – ale málo.

RYTÍŘ: Čti, čti!

JENOVEFA: Je můj syn o hlavu větší nežli Jehoň.

JEHOŇ: Tak to tam nemůže stát!

RYTÍŘ (*vytrhne sestře list z ruky a k JEHOŇOVI s ním přikročí*):
O hlavu větší, nežli Jehoň!

JEHOŇ: Ničeho nevidím.

RYTÍŘ: Což jsi slepý?

JEHOŇ: Nejsm, ale neumím číst.

RYTÍŘI (*k HADRIÁNOVI*): Tu čti sám!

HADRIÁN: Já taky ne.

RYTÍŘ (*přikročí k SRPOŠOVI*): Hromy a blesky – stojí to tady, nebo nestojí?

SRPOŠ (*ani se do listu nepodívá*): Něco tady stojí.

RYTÍŘ: O hlavu větší, nežli Jehoň. Kdo jiný by tak psal, nežli můj přítel Kylián. Ale jen dál.

JENOVEFA (*vezme opět co ruky list*): Po plecích mu Černé kadeře krouží –

RYTÍŘ: To ještě! (*Směje se.*)

RUMĚNA: Černé kadeře?

JEHOŇ: Co je vám, rytíři?

HADRIÁN: Jehoni, já se třesu.

JENOVEFA (*čte*): Od chrpových očí k šarlatovým rtům táhne se řecký nos.

RYTÍŘ (*mrští listem HADRIÁNOVI pod nohy*): Hromy a blesky! Oklamán bych nebyl ponejprv, ale tak zjevně, tak hrubě, tak dubově!

SOBĚBOR: To je opovážlivost!

SRPOŠ: To je opovážlivost! Já se tě nebojím.

JEHOŇ: Někdo si s námi zahrál.

RYTÍŘ (*uchopí HADRIÁNA za ruku, vede jej k SRPOŠOVI*): Hadriáne s řeckým nosem, tu stojí také Hadrián!

SOBĚBOR (*k SRPOŠOVI*): Ted' se drž!

HADRIÁN: Jsem Hadrián z Římsů.

SRPOŠ: Já taky.

SOBĚBOR (*k němu*): Dobře.

HADRIÁN: Ty?!

JEHOŇ: U čerta!

RYTÍŘ: Co tomu říkáš?

HADRIÁN: Ale Kyliánův syn!

SRPOŠ: Já taky!

SOBĚBOR (*k němu*): Výborně!

HADRIÁN: Co?

JEHOŇ: Ty d'áble!

RYTÍŘ: Jak se ti to líbí?

HADRIÁN: Ale Hadrián z Kamzíkova.

SRPOŠ: Ano, Hadrián z Kamzíkova.

HADRIÁN: To jsem já!

SRPOŠ: To je toho!

JEHOŇ: Štípněte mě, pane rytíři, ať se probudím.

RYTÍŘ: Probudíš se, ale ve vězení – jsi jistě Hadrián?

HADRIÁN: Hadrián z Kamzíkova nad Bystřicí.

SRPOŠ: Z Kamzíkova nad Bystřicí.

JEHOŇ: Co tam pálíme uhlí?

SRPOŠ: Co tam pálíme uhlí.

HADRIÁN: Co stojí na skále kostel?

JEHOŇ: Co tam je zrzavý kostelník?

SRPOŠ: Co tam je zrzavý kostelník.

JEHOŇ: To je rohatá lež!

SRPOŠ: Nu, tedy není zrzavý.

HADRIÁN a JEHOŇ (*oba najednou*): My jsme z Kamzíkova, nás posílá rytíř Kylián.

SOBĚBOR (*k SRPOŠOVI*): Řekni, že jim to dokáže meč.

SRPOŠ: Já vám ukážu meč!

HADRIÁN: Pojd'me odtud, Jehoni, vždyť přece já jsem Hadrián, Kyliánův syn – či kdo jsem, Jehoni? Ty mě znáš již dvaatřicet let.

JEHOŇ: A vy to, rytíři, trpíte, aby vašeho přítele nevinný syn –

RYTÍŘ: Nevinen? Do vězení půjdete?

HADRIÁN: Jak?

JEHOŇ: Pane rytíři, to si vyřídíme svými meči.

RYTÍŘ: Na lupiče a podvodníky je zemské právo. Hej, žoldnéři!

Dva ŽOLDNĚŘI vejdou.

RYTÍŘ: Do vězení rytíře i zbrojnoše!

ŽOLDNĚŘI se chopí SRPOŠE.

SRPOŠ: Já to věděl, už – je to tu!

SOBĚBOR: Toho ne!

RYTÍŘ: Tamtoho rytíře?

ŽOLDNĚŘI se chopí HADRIÁNA.

JEHOŇ: Takhle jedná rytíř s rytířem?!

HADRIÁN: To by můj otec ani cikánům neudělal!

RYTÍŘ: My k večeri se bereme.

(Odcházejí.)

SOBĚBOR: Skoro je mi jich líto.

OBRAZ 4.

VĚZENÍ NA HRADĚ

HADRIÁN: Ach, mne smutného.

JEHOŇ: I co jsou tu vaše achy platné.

HADRIÁN: Jehoni, tys nikdy nestonal?

JEHOŇ: Chvála bohu, jakživ.

HADRIÁN: Proto také nevíš, co je nemoc.

JEHOŇ: Nemoce jsou různé. Víím, že ta vaše je nejnemocnější nemoc.

HADRIÁN: Tak vidíš.

JEHOŇ: Vy chcete být nemocný. Máte tolik potěšení z nemocí, že si je za drahé peníze od lékařů kupujete.

HADRIÁN: Zeptej se našeho mastičkáře.

JEHOŇ: Ten se vyzná v lékařství asi tak jako já. Kdy byste zejtra přestal chtít být nemocný, musel by pozejtří o hrad dál.

HADRIÁN: Zatuchlo je tady, jako –

JEHOŇ: Jako v hladomorně.

HADRIÁN: Kam si lehnete k odpočinku? – Kdyby nás otec viděl.

JEHOŇ: Skákal by radostí.

HADRIÁN: Poslal mne pro nevěstu...

JEHOŇ se směje.

HADRIÁN: Neublížil jsem jakživ kuřeti –

JEHOŇ: Protože by vám uteklo.

HADRIÁN: Jako zlosyna mne do žaláře vrhnou.

JEHOŇ: Pojistili si nás, aby nepřišli o ženicha.

HADRIÁN: Ale až přijdeme domů...

JEHOŇ: Bude to brzo?

HADRIÁN: A z toho sňatku nebude nic.

JEHOŇ: Asi nic.

HADRIÁN: Z toho sňatku nebude nic! (*Uhodí do stolu.*) Jehoni, já jsem se uhodil.

JEHOŇ: Hm.

HADRIÁN: Ale mne to bolí.

JEHOŇ: Pamatujte, že jste Hadrián.

HADRIÁN: Ať si vezme toho Hadriána, který je také Hadrián a Kyliánův syn a přijíždí také z Kamzíkova nad Bystřicí.

JEHOŇ: Co se tam pálí uhlí a co je tam zrzavý kostelník.

HADRIÁN: A víš to jistě, že není zrzavý?

JEHOŇ: Ať je, nebo není, už nám to nepomůže.

HADRIÁN: Ale že nám dal otec tak nesmyslný list na cestu, to nebylo chytré.

JEHOŇ: Protože nesmysl nikdy není chytrý.

HADRIÁN: Ale budu se bránit –

JEHOŇ: Tuším v tom nějaký podvod.

HADRIÁN: Obořím se na ně, vyzvu je na boj, já – já jim dokážu, že jsem rytíř.

JEHOŇ: To jste měl udělat, když vám tam své hadriánství mečem dokazovat chtěl. Teď je již pozdě, abyste zařval jako lev a skákal jako Horymír. Pohanu máme již na sobě.

HADRIÁN: Ty zdi musí se ustrnout.

JEHOŇ: V hladomorně jsou zdi nářkům zvyklé.

HADRIÁN: Ouvej, hvězda má zachází v nejkrásnějším věku. Jehoni!

JEHOŇ: Poslouchám.

HADRIÁN: Přines otci poslední mé sbohem.

JEHOŇ: Sejdu-li se s ním.

HADRIÁN: Řekni, že jsem na něj do poslední chvíle pamatoval.

JEHOŇ: Vyřídím.

FADRIÁN: Že jsem se s obrazem jeho těžce loučil. Že mu i za život i za vychování, i za všechno všudy synovsky děkuju.

JEHOŇ: Za všechnu diviznu a pampelišky.

FADRIÁN: Ale s takovým listem, aby podruhé nežertoval.

JEHOŇ: Tiše, někdo přichází.

JENOVEFA (*vejde*): Potěšte vás věrné dušičky. Lačné krmte, vězně těšte. Tady už na sedmý rok žádný neseděl.

JEHOŇ: Proto je tu také čerstvé povětrí, že v něm ani lampa nehoří.

JENOVEFA: Stěžoval jste si, rytíři, na horkost a žízeň –

HADRIÁN: Ach ano, anděli můj, plíce mám jako v ohni.

JENOVEFA: Proto vám přináším večerní dojení kozího mléka. Je moc dobré pro prsa.

HADRIÁN: Děkuju vám, šlechtná paní.

JENOVEFA: Počestná dívka stojí před vámi.

HADRIÁN: Děkuji vám, dívko počestná.

JEHOŇ: Nelejte to do sebe, kdoví není-li v tom jed!

HADRIÁN: Běda, jed? Už ho mám v sobě. Jsem otráven!

Běda, ouvej, už mě to řeže!

JENOVEFA: Abyste beze strachu pil, nechte nejdříve mne nápoj okusit. *(Láhev a košík postaví vedle JEHONĚ.)* To pro tebe, zbrojnoši, abys na hostinnost čelakovskou nestýskal. Na celém hradě žádný lépe nevečeří než ty.

(k HADRIÁNOVI): Pravda, rytíři, že to pod žebra jemně chladí.

HADRIÁN: Ze žilky do žilky to proudí. Ach, dívko počestná, kdybyste ztrýzněným mým oudům utěšenější odpočinek zjedнала. Ztuhnu tady do rána.

JENOVEFA: Kdybyste rady mé uposlechl.

HADRIÁN: Rad' mi, strážný anděli můj.

JENOVEFA: Bratr můj je dobrý muž, když se mu rozleje žluč, rozpálí se, ale dost malá rosa ho ochladí.

HADRIÁN: Ó, kéž by na něj napadla rosa! A co mám učinit?

JENOVEFA: Řeknu mu, že těch kroků litujete.

JEHOŇ: Prosím vás, slečno, řekněte, že mne a mému koni je líto každého kroku, který od nás na váš hrad udělal.

JENOVEFA: Že se zkroušeně přiznáte, co vás navedlo, abyste se za Hadriána z Římsů vydával.

HADRIÁN: Pro dobrý bůh, vždyť se za nic nepravého nevydávám! Rytíř Kylián je můj otec a já jsem Hadrián, jeho jediný syn!

JENOVEFA: Hned jsem si to pomyslela, ale v listu jste pravý opak své osoby.

HADRIÁN: Ó, to ví bůh, co se s tou listinou stalo.

JEHOŇ: Podvodem jsme museli o pravou přijít.

JENOVEFA: Aha!

HADRIÁN: Čeho se lekáte?

JENOVEFA: Ó, věrné dušičky, kdo která jste?

HADRIÁN: Nač je voláte?

JENOVEFA: Ubohý Hadriáne!

HADRIÁN: Já se bojím.

JENOVEFA: Politovánímhodný Hadriáne!

HADRIÁN: Umírám strachy.

JENOVEFA: To by byl šibalský, lstivý, pekelný skutek.

HADRIÁN: Neděste mne, počestná dívko.

JENOVEFA: Kdybyste vy přece byl Hadrián z Římsů...

HADRIÁN: Ach, ten jsem; copak se se mnou stane?

JENOVEFA: Kdybychom tam nahoře hada sobě zahříváli –

HADRIÁN: Jsem nevinný člověk na těle i na duši.

JENOVEFA: Můžete to dokázat?

HADRIÁN: Že jsem člověk?

JENOVEFA: Že jste nevinný.

HADRIÁN: Že jsem nevinný na těle nebo na duši?

JENOVEFA: Že jste Hadrián, Kyliánův z Římsů syn!

HADRIÁN: Vy mne děsíte. Kdopak jsem, když nejsem Hadrián?

JEHOŇ: Slečno, jsem jen žoldnéřův syn, před desíti lety mne můj rytíř za věrnost a poctivost zbrojnošem udělal. Jsem tedy sprostý slu-

ha, mimo několika coulů zdravého rozumu nic nemám; ale na místě vašeho rytířského bratra moudřeji bych si vedl.

JENOVEFA: Nuže?

HADRIÁN: Jak by sis vedl, Jehoni?

JEHOŇ: Poslal bych do Kamzíkova nad Bystřicí a dal bych od rytíře Kyliána lidi přivést, kteří by na pravého Hadriána prstem ukázali.

JENOVEFA: Ó, můj úmysl a má rada – ale učiním krok rozhodný. Tady nesmíte zůstat, rytíři, jste chorý na těle i na duši –

HADRIÁN: Jsem, jsem, počestná dívko!

JENOVEFA: Zahalen je již hrad v temnost večerní, uvedu vás na místo, kde vlídnější stěny nepřipustí k vám ani hrůzu, ani strach. Pojd'te, pojd'te – zbrojnoši, zůstaneš zatím tady –

HADRIÁN: Kam mne povedete? Ach, dívko počestná, neodlučujte ode mne mého Jehoně.

JEHOŇ: Já se tady také vospím.

JENOVEFA: Avšak – ještě jedno: vy jste tedy Hadrián. Z Římsů, otec vás sem poslal, abyste se s mou neteří zasnoubil.

HADRIÁN: Ano, s vaší neteří.

JENOVEFA: Z toho sňatku sotva co bude.

HADRIÁN: Ale, pročpak jsem tak daleko šel?

JENOVEFA: Líbí se vám Ruměna?

HADRIÁN: Kdo je to?

JENOVEFA: Vaše nevěsta.

HADRIÁN: Nevšiml jsem si jí.

JENOVEFA: Ona si vás ale dobře všimla, nelíbíte se jí. Ale z toho si nic nedělejte, kdybyste byl mladý jako ona, spanilý jako malovaná panna, přece se jí nezalíbíte.

HADRIÁN: Pro mne za mne, a co tomu otec řekne?

JENOVEFA: Kdybych byla vámi, tak snadno bych se neženila.

HADRIÁN: Ach, má počestná dívko, já bych se nejraději s naším mastičkářem a s Jehoněm do otcovského hradu zavřel a čekal na smrt.

JEHOŇ: To by bylo veselé.

HADRIÁN: Ale otec si přeje, aby rodu našeho větev se mnou ne vymřela, a než by to připustil, raději se sám ještě ožení.

JENOVEFA: Váš úmysl, oženit se s Ruměnou, zůstává tedy nezvratný?

HADRIÁN: Nikoli, dívko počestná – Ruměna může zůstat, kde se jí líbí; mně by byla nevěsta jako nevěsta, ale ta otcovská smlouva...

JEHOŇ: Vždyť jste slyšel, že ta smlouva není bez podmínky. Výslovně je v ní řečeno: bude-li se jeden druhému líbit.

HADRIÁN: Na to jsem zapomněl. Ty máš paměť. Já se jí tedy nebudu líbit. Co tomu říkáš, Jehoni? Ted' bych byl tak dalece spokojen, jen ještě kdybych měl obstožného lože.

JENOVEFA: Půjdeme. Vy na lože, já do boje s bratrovým hněvem. Poďte mi ruku, vchod je tmavý – Pojd'te, pojd'te, znám tu všechny kouty – vejde-li nám někdo v cestu, vyhneme se.

JENOVEFA s HADRIÁNEM odcházejí.

JEHOŇ: Po kom je ten Hadrián tak hloupý? Otec rekovný jako lev a syn – pro milý bůh! Kdyby rozum svůj na dlaň vysypal, nebude ho vidět.

(Je slyšet otvírání dveří.)

JEHOŇ: Co to, snad se ta slečna také nade mnou smilovala.

LEPOHLAV (*vchází, přináší jídlo a pití*): Dobrý večer, vězňové. Rytíře přechází hněv, posílá vám večeri – nuže – kde jste kdo? – Tu stojí zbrojnoš – kde máš rytíře?

JEHOŇ ani oudem nehne.

LEPOHLAV: Kam se poděl tvůj druh? – Spí ten člověk anebo na té zdi zkameněl? (*Třese jím.*) He, brachu!

JEHOŇ: Co chceš bledý strachu?

LEPOHLAV: Tvého rytíře hledám.

JEHOŇ: Kdybys nebyl tupozraký, viděl bys jej.

LEPOHLAV: Kdepak?

JEHOŇ: Stojí za tebou.

LEPOHLAV (*otáčí se*): Kde? – U všech čertů, kam se poděl?

JEHOŇ: Co chceš rytíři Hadriánovi?

LEPOHLAV: Tiše, nejmenuj ho. Víš, že v tom jsou nějaké čáry?

JEHOŇ: Nech marných řečí, pojď jíst a pít. (*Zasedne.*)

LEPOHLAV: Kde je rytíř?

JEHOŇ: Nedbej na rytíře a přisedni.

LEPOHLAV: Pokud nevím, kam se rytíř poděl –

JEHOŇ: Brrr, to je břecha z nezralých trnek. Dám ti lepší.
(*Přinese láhev JENOVEFINU.*)

LEPOHLAV: Co je to? Na mě jde hrůza, jak se zde octlo víno a jídlo?

JEHOŇ (*nalévá*): Pij!

LEPOHLAV: Nechce se mi.

JEHOŇ: Nech tak. *(Pije sám.)*

LEPOHLAV: Odkud jsi vzal to víno?

JEHOŇ: Daleko jsem pro ně nebyl, tos viděl.

LEPOHLAV: To jsem viděl, ale kde je tvůj rytíř, u všech čertů?

JEHOŇ: Sedí vedle tebe.

LEPOHLAV: Kde?

JEHOŇ: Po pravici.

LEPOHLAV: Bud', že jsem oslepl, anebo – anebo –

JEHOŇ: Anebo co?

LEPOHLAV: Nebo umíte čarovat. Na mne jde hrůza.

JEHOŇ: Neprovozáel jsi nás osobně až před tento plesnivý práh?

LEPOHLAV: Provozáel, ale to vaše víno...

JEHOŇ: Nezavíral jsi nás tu sám?

LEPOHLAV: Zavíral, ale to vaše víno...

JEHOŇ: Neodnesl jsi klíče ve vlastní ruce?

LEPOHLAV: Odnosl, ale kde u všech čertů – kde je tvůj rytíř?

JEHOŇ: Ejhle, když se k čertu odvoláváš... ted' ti o něm povím, umíš-li mlčet a nehojíš-li se.

LEPOHLAV: Posílá mě k němu rytíř Světislav.

JEHOŇ: Tedy se posad' a čekej, až se vrátí.

LEPOHLAV: Odkud?

JEHOŇ: Tady shora nebo tady zdola.

LEPOHLAV: Jak? Kudy zmizel?

JEHOŇ: Tou samou silnicí, kterou vítr, světlo, zvuk, pára a dým jezdí.

LEPOHLAV (*couvá*): Kdo je tvůj rytíř?

JEHOŇ: Člověk i slon, i okřídlený osel v jedné osobě. Kam slunce nemůže, tam je jako ryba ve vodě.

LEPOHLAV: Aha, a tebe nechal v hlubokém vězení.

JEHOŇ: Protože ví, že se ztratím jako on, nebude-li se mi tady líbit.

LEPOHLAV: Prosím tě, ztrat' se odtud.

JEHOŇ: Udělám jen vůkol sebe kolo – krví lidskou – z tvého těla – zavolám na svého rytíře – Hadri – Hadri – Hadri – Hadriáne, a v tom samém okamžení...

Ve dveřích se zjeví DUCH.

LEPOHLAV: Už dost, proboha tě prosím, nevolej!

JEHOŇ: Co to?

LEPOHLAV: Svatí a světice, co vidím?

JEHOŇ: Kde?

LEPOHLAV: Tam! Óóó!

JEHOŇ: Což bych byl svým čarováním mrtvé z hrobu přivolal?

DUCH postoupí.

JEHOŇ: Chce to, abych to oslovil – ale jak?

DUCH opět pokročí.

JEHOŇ: Zlý člověk jsem nikdy nebyl. Zaklínám tebe – kdo jsi?

DUCH: Hadrián z Římsů.

JEHOŇ: Není tady.

DUCH: K Hadriánu z Římsů mluví krve prázdná ústa má. Vyříd' jemu vše, srdnatý Jehoni.

JEHOŇ: Mluv, stíne.

DUCH: Přicházím ti poděkovat, Hadriáne z Římsů. Spáchav hřích veliký, usmrcen jsem byl ve vězení tomto před šesti sty lety. Tak dlouho musím bloudit, až bytost beze vší viny a skvrnky v tuto tmavou kotlinu uvržena bude.

JEHOŇ: Můj rytíř je nevinný jako kačátko.

DUCH: Nech mne domluvit. Horoucí skála z duše mi spadla, a lehce jako jarní větřík do věčných rozkoší se ubírám. První ale budiž vysvoboditeli mému odměna, která velikého zbloudění jej vystřihá.

JEHOŇ: Mluv, vítaný nám duchu!

DUCH: Abyste se bez odpor z tohoto hradu dostali, postarám se já. Na to ale s větrem o závod na Kamzíkov odcválejte, a Hadrián z Římsů, syn Kyliánův ať se jako ohně chrání dcery Čelakovské. Neboť věz, jestli s Ruměnou se ožení, v třikrát pěti dnech smrtí násilnou z tohoto světa musí. Pročež chraň se, chraň se, chraň se, Hadriáne z Římsů! (*Zmizí.*)

LEPOHLAV: Auvej.

JEHOŇ: Ty jsi tu ještě?

LEPOHLAV: Všecko jsem slyšel, ó kéž bych byl už nahoře!

JEHOŇ: Podej mi ruku a ved' mne.

LEPOHLAV: Ale co řekne rytíř Světislav?

JEHOŇ: Neslyšels, že bez odporu všeho z vašeho hradu půjdeme? Honem! (*Oba odejdou.*)

OBRAZ 5.

SÍŇ NA HRADĚ ČELAKOVĚ

RUMĚNA: Jen několik měsíců, otče dobrotivý.

RYTÍŘ: Ani několik dní!

RUMĚNA: Otče, můj milostivý otče, než bych si tak nakvap Hadriána vzala, raději mne do kláštera zavři.

RYTÍŘ: Aby se srdce tvoje ve dne v noci trudilo – nestane se. Přivykneš mu časem.

RUMĚNA: Nikdy, otče! Vždyť je mému otci a všem rytířům v kraji tak neroven a nepodoben, naproti němu můj Želmír –

RYTÍŘ: Želmír? – Tvůj Želmír?!

RUMĚNA: Ano, otče, toho nade všecko miluji.

RYTÍŘ: Hromy a blesky! Kdy, kde a jak jsi ho poznala?

RUMĚNA: U svaté Anny na pouti.

RYTÍŘ: A Jenovefa mi nic neřekla.

RUMĚNA: Sama, otče, nic nevěděla.

RYTÍŘ: Tím hůř, pokoutně se ten rytíř o mou dceru ucházel.

RUMĚNA: Otče, vždyť on není rytíř.

RYTÍŘ: Cože – dítě, dcero, krvi Čelakovská, snad jsi mé šediny nezneuctila.

RUMĚNA: Pro dobrý bůh, co jsem zlého učinila?

RYTÍŘ: Kdo vás svedl dohromady?

RUMĚNA: Želmír říká, že milosti naší anděl.

RYTÍŘ: Kde jste se scházeli?

RUMĚNA: V hájku.

RYTÍŘ: Za bílého dne?

RUMĚNA: Za jarního jitra. A –

RYTÍŘ: A?

RUMĚNA: Někdy v první soumrak.

RYTÍŘ: Nešťastné dítě! Želmírovi řekneš, aby zítra, před soumrakem se na mém hradě zastavil.

RUMĚNA odejde.

JENOVEFA vejde.

RYTÍŘ: Přicházíš jako na zavalanou. Myslel jsem, že už dávno spíš. Kde jsi byla?

JENOVEFA: Jak mohu spát, když vidím, že nevina s vinou tu zápasí.

RYTÍŘ: Do propasti s vinou!

JENOVEFA: Dobře máš, bratře. Na lože nepomysli, dokud se to neblahé klubko nerozmotá.

RYTÍŘ: Jaké klubko?

JENOVEFA: S těmi Hadriány.

RYTÍŘ: Je rozmotáno.

JENOVEFA: Dávno?

RYTÍŘ: Kyliánův syn se bude ctít, a podvodník dozrává k trestu!

JENOVEFA: Znáš syna Kyliánova?

RYTÍŘ: Podle otcova listu ano.

JENOVEFA: Prosím tě, bratře, přesvědč se, než budeš pokračovat.

RYTÍŘ: Nejsi přesvědčena...?

JENOVEFA: Líbí se ti ten jednooký?

RYTÍŘ: Nemoc ani krásy těla ani bystrosti nepřidá.

JENOVEFA: Na kom je devatenáctiletý neduh více vidět na hořejším nebo na dolejším?

RYTÍŘ: Neduh? Na dolejším, ale všechno ostatní je opak pravdy.

JENOVEFA: Listy ničeho nedokazují. List mohl jednomu se ztratit, druhému buď náhodou, anebo šibalstvím do ruky se dostat.

RYTÍŘ: Pravda, ale jak se toho dopátrat?

JENOVEFA: Musels pozorovat, v jakých byl nesnázích, když ses ho na otce a na jeho rod vyptával.

RYTÍŘ: To – to je pravda.

JENOVEFA: Jak mu zbrojnoš, který se jako jeho velitel choval, takřka slovo za slovem napovídal a pronesl-li něco svého, že to ani šlechtěného mravu nemělo.

RYTÍŘ: To – to je také pravda. Ale –

JENOVEFA: Stopuj ještě dále.

RYTÍŘ: Jak, jak?

JENOVEFA: Jeho náchylnost k pití...

RYTÍŘ: Už dost! Hm – hmm – kdybych byl syna Kyliánova skutečně do vězení poslal –

JENOVEFA: Jako že jsi poslal!

RYTÍŘ: To by mě šeredně mrzelo.

JENOVEFA: Vším právem.

RYTÍŘ: A jeho soupeř by zasloužil.

LEPOHLAV (*vejde*): Pane rytíři, strašlivé věci se dějí nad hradem i pod hradem. Ten skuhravý Hadrián je kouzelník, v tom okamžení je tisíc mil od nás. Ve vězení ani stopy po něm. To není všechno. V mé přítomnosti zjevil se tam s děsným praskotem duch. Straší již šest set let ve všech dílech světa – nevinný Hadrián ho vysvobodil, a on mu za to radil, aby si slečnu naší nebral, protože manžel její za třikrát pět dní se světem se musí rozloučit.

JENOVEFA: Zase nové šibalství?!

RYTÍŘ: Člověče, kde jsi za tu krátkou dobu tolik nesmyslů nabral? Zešílels?

LEPOHLAV: Jsem při zdravém rozumu, co vypravuju je všecko strašlivá pravda.

RYTÍŘ (*k sestře*): Co tomu říkáš?

JENOVEFA: Poněkud bych to ovšem mohla objasnit.

RYTÍŘ: Pokud?

JENOVEFA: Hadriána z Římsů jsem z vězení vyvedla já.

RYTÍŘ: Ty? Doufám, že mi tento svůj čin dostatečně odůvodníš. A co se druhého týče?

JENOVEFA: Jeho rada, aby Hadrián si tvou dceru nebral, ukazuje na šibalství.

RYTÍŘ: Na mém hradě bylo až podnes tak ticho, že se obávám, abych tou dnešní bouří o svůj dobrý rozum nepřišel.

(*k sestře*): Kde je tvůj Hadrián?

JENOVEFA: V hostinské jizbě pod věží.

RYTÍŘ: Ty mi za něj ručíš!

JENOVEFA: Ručím.

RYTÍŘ (*k LEPOHLAVOVI*): Jdi do večeraďla, tam najdeš –

RUMĚNA utíká před opilým SRPOŠEM.

SRPOŠ: Rum – Rum – Rumanina, že vám říkají?

RUMĚNA: Ruměna!

RYTÍŘ (*k LEPOHLAVOVI*): Můžeš jít!

SRPOŠ: Ruměna? He he, má spanilá Ruměnka má tak krásný nosejček, ó, já umím milovat – rozplývám se láskou jako hlemýžď sluncem –

RUMĚNA: Obrat'te se k otci, tady stojí!

SRPOŠ: Stojí tady? To mne těší.

RYTÍŘ: Pojd' sem, Lžihadriáne! Máš nevěrného zbrojnoše. Před chvílkou tu na tebe vyzradil, že nejsi Hadrián z Římsů!

SRPOŠ: Co, že nejsem?

RYTÍŘ: Že jsi podvodník!

SRPOŠ: To si vyprosím! On je podvodník. Já jsem počestný žoldněř, sloužil jsem králi Janu tělem i duší. Podvodník. Já podvodník! Sedím, odpočívám pod hradem, tu se zjevil on, chválil si můj vzrůst, celou moji postavu a sliboval mně chaloupku s paloučkem, budu-li na svém stát, že jsem Hadrián z Římsů.

RUMĚNA: Chvála bohu, jednoho Hadriána mám z krku.

RYTÍŘ: Sestro, děkuju ti, žes mi syna Kyliánova z vězení vyvedla. To je on. V jeho tváři nebylo ani sítě ouskoku, na jeho jazyku ani klamného slova. Teď v toho ducha věřím.

JENOVEFA: Chvála bohu, konečně že jsi prohlédl! (*JENOVEFA odejde.*)

SRPOŠ: Podvodník! Hled'te, já podvodník! Počkej, všhecko na tebe povím!

RYTÍŘ (*k SRPOŠOVI*): Jak jsi přišel k listu, kterýs mně dal?

SRPOŠ: On mi ho dal do ruky.

RYTÍŘ: A od dnešního jitra se teprve znáte?

SRPOŠ: Před tím jsem ho nikdy neviděl.

RYTÍŘ: Proto také o jeho stavu nic nevíš?

SRPOŠ: Když jsme se sešli, měl na sobě rytířský oděv.

RYTÍŘ: Hej, Lepohlave!

LEPOHLAV vejde.

RYTÍŘ: Zavolej mi Soběbora!

(k SRPOŠOVI): Tak se jmenuje?

SRPOŠ: Sám se tak pokřtil.

LEPOHLAV: Měl jsem ho co odhánět, chtěl u dveří poslouchat, co se tady mluví. *(Odejde.)*

RYTÍŘ: Je-li skutečně rodu rytířského, tedy jsme v novém bludišti.

SRPOŠ: Mne tu snad již nebude třeba.

RYTÍŘ: Zůstaneš tady!

SOBĚBOR *(vejde):* Na vašem hradě rytíři, je dnes nepokojná noc.

(k SRPOŠOVI): O čem tady byla řeč?

SRPOŠ *(hlasitě):* O vaší prolhanosti.

SOBĚBOR *(k SRPOŠOVI):* Blázníš?!

SRPOŠ: Nešepetejte mi už do ucha, pan rytíř ví všechno.

SOBĚBOR: Co to?

SRPOŠ: To jsme si dnes ráno neřekli. Slibovat mi chaloupku, palouček, kus role a kravičku k tomu a po straně mi na cti utrhat!

SOBĚBOR: Pro milý bůh, co se to s mým rytířem opět stalo? Nanovo pozbyl rozum.

SRPOŠ: To si vyprosím! Mnoho krupičné kaše jsem nikdy v hlavě neměl, ale co tam bylo, mám ještě všecko pohromadě.

SOBĚBOR: Můj nešťastný Hadriáne!

SRPOŠ: Žádný Hadrián!

SOBĚBOR (*k RYTÍŘI*): Probůh vás prosím, pane rytíři, rad'te, pomáhejte, to je rána! Můj mladý pán má již po deset let každoročně hlavničku¹, ta mozek jeho tak rozviklá... a ta nešťastná vinná žízeň k tomu – jen s ním rychle na lože! (*Chce SRPOŠE odtáhnout.*)

SRPOŠ (*se brání*): Nechte mne, rytíři, nejsem blázen – jakživ jsem hlavničku neměl –

RYTÍŘ (*zadrží SOBĚBORA*): Dost klamu a lsti! Co tu pověděl, je pravděpodobné.

SOBĚBOR: Starou píseň vždycky zpívá. Vydává se za žoldnéře?

RYTÍŘ: Ano.

SOBĚBOR: Že je chalupníkův syn?

RYTÍŘ: Ano. Že rytíře Kyliána jakživ neviděl, jakživ o něm neslyšel a toliko tobě, tvým slibům kvůli jeho synem nazvati se dal.
(*k SRPOŠOVI*): Je to pravda?

SRPOŠ: Čistá pravda.

SOBĚBOR: Vidím, že moje hra se končí.

RYTÍŘ: Líbí se ti s pravdou ven? Kdo jsi?

RUMĚNA: To bych také ráda věděla.

SOBĚBOR: Nuže, osud sám proti mně se staví. Poddávám se tedy, přiznávám se, že je stavu rytířského otec můj a vám známý, jako všichni dobří přátelé. Já jsem...

¹ Zhoubná katarální horečka. Pozn. red.

RYTÍŘ: Kdo?

SOBĚBOR: Hadrián z Římsů.

RYTÍŘ (*zaražen*): Hromy a blesky!

SRPOŠ: Tu to máme!

SOBĚBOR: Jsem Kyliána Blýskotův syn. Na vaše zavolání od něho vypraven, bych ušlechtilé dceři vaší jako ženich ruku podal.

RUMĚNA: To mně skutečně strachy nahání.

RYTÍŘ: Kdepak máš, šibale, svých dvaatřicet let?

SOBĚBOR: V křestním listu. Zvláštní v našem rodu je, že teprv v roce čtyřicátém brada nám obrůstá.

RYTÍŘ: A byls devatenáct let nemocen?

SOBĚBOR: Nebylo a není tomu tak.

RYTÍŘ: Což nemám Kyliánův list?

SOBĚBOR: O list Kyliánův byl jsem na cestě oloupen. I vrátil jsem ihned svého zbrojnoše k otci, aby mou nehodu oznámil a nové osvědčení mé osobnosti přinesl.

RUMĚNA: Otče, ty mu důvěřuješ?

SOBĚBOR: Zatím, co čekal jsem v krčmě, vzešla ve mně myšlenka: jdeš si pro nevěstu, kterou nikdy neviděl, jako ona tebe. Miluje-li tě, zkoušel bys až po sňatku, totiž až bude pozdě. Hleď se tedy co Hadriánův sluha na Čelakově objevit a slečnu Ruměnu pozorovat. Avšak můj nově stvořený Hadrián, toho času pán a velitel můj, musí být muž, jenž by se jí hned v prvním okamžení znelíbil.

RYTÍŘ: Kdyby tomu větroplachu bylo co věřit... Nuže, co hodláš nyní dělat?

SOBĚBOR: Čekat tady, až přijde můj zbrojnoš – což se nejdéle zejtra do večera musí stát – a pak s písmem otcovým o vaši spanilou dceru prosit.

RUMĚNA: A ta spanilá dcera bude otce prosit, aby ji tobě nedával.

SOBĚBOR: Tedy raději tomu skuhravému?

RUMĚNA: Žádnému Hadriánu!

RYTÍŘ: Nuže, Hadriáne, do večera zítřejšího budiž Kyliánovým synem. Nepřijde-li ale zbrojnoš, zanikne se západem slunce i tvá sláva. Jsi s tím srozuměn?

SOBĚBOR: Jsem.

RUMĚNÁ: Bože, chraň mne Hadriánů!

OBRAZ 6.

SÍŇ NA HRADĚ ČELAKOVĚ

RUMĚNA (*vede ŽELMÍRA opatrně do jizby*): Zde snad chvíli budem sami, když otec s družinou se na lov odebral.

ŽELMÍR: Bohudíky, že jsem u tebe. Co jsem opět přeběhl vaše visuté mosty, bije mi srdce v prsou...

RUMĚNA: Jak dlouho už jsem tvého hlasu neslyšela. Kdybych ti povídat měla, kolik děsuplných chvil jsem včera přestála –

ŽELMÍR: Vypravuj.

RUMĚNA: Již jsem byla tvá. Již svolil otec tebe na hrad zavolat...

ŽELMÍR: Co? Tvůj otec ví?!

RUMĚNA: Všecko.

ŽELMÍR: A on?

RUMĚNA: Slyšel jsi už o dvou Hadriánech?

ŽELMÍR: Slyšel.

RUMĚNA: Jeden byl již ve vězení, druhý ve lži přistižen...

ŽELMÍR: Můžem tedy doufat?

RUMĚNA: A třetí se přihlásil.

ŽELMÍR: Ještě jeden?

RUMĚNA: Želmíre, toho třetího se věru bojím.

ŽELMÍR: Je snad mladý?

RUMĚNA: Je.

ŽELMÍR: Je sličný?

RUMĚNA: Je.

ŽELMÍR: Miluje tě?

RUMĚNA: Zdá se.

ŽELMÍR: A ty?

RUMĚNA: Kdybych neznala tebe a musela volit mezi nimi...

ŽELMÍR: Volila bys třetího?

RUMĚNA: To jsem neřekla.

ŽELMÍR: Ruměno, teď bije má hodina!

RUMĚNA: Dnes ještě ne.

ŽELMÍR: Právě, že dnes! Nesmí dlouho má naděje nad hlavou mi viset.
Pravíš, že tě otec miluje.

RUMĚNA: Vždyť jsem jeho jediné dítě.

ŽELMÍR: Tedy tě snad dá tomu, kdo je tě hoden a kdo tě miluje. Uroze-
nost žádá – žádost jeho mohu nasytit. Ještě dnes se sejdeme. Bůh
s tebou!

RUMĚNA: Želmíre... *(Běží za ním.)*

JEHOŇ *(vchází s HADRIÁNEM):* Kdybych byl vámi, mohli by mně zlaté
doly dávat, nevzal bych si tu Ruměnu.

HADRIÁN: Já ji také nechci, ale jak nás otec přivítá?

JEHOŇ: Řekněte, že se vám nelíbí.

HADRIÁN: Musí se ti líbit, zahřímá otec na mě.

JEHOŇ: To by byla pěkná svobodná vůle.

HADRIÁN: Zdejší rytíř je také hotov dceru svou nutit.

JEHOŇ: Když vám to ale prozřetelnost říká, že budete s ní nešťasten...

HADRIÁN: A za třikrát pět dní, že musím již z toho světa?

JEHOŇ: Tak pravil duch, a ten to musí vědět.

HADRIÁN: Mnoho-li to dělá dohromady?

JEHOŇ: Něco přes dvě neděle.

HADRIÁN: Ani ne dvě léta? Ó, já ubohý Hadrián! Ach, Jehoni, kdybys jen byl toho ducha k mému otci poslal, my s ním ničeho nesvedeme.

JEHOŇ: Duch je rád, že je rád.

JENOVEFA (*vejde*): Dobré jitro, rytíři, jak jste odpočíval?

HADRIÁN: Celou noc jsem toho ducha před sebou viděl. Jednou mne uchopil za vlasy – měl jsem v tom snu něco více vlasů – a nesl mne přes všechny země.

JEHOŇ: Kéz by nás jen přes zdejší hradby přenesl!

HADRIÁN: Ach, přinášíte nám již pomoc, dívko počestná?

JENOVEFA: Pomoc ještě ne, ale nemalou naději k ní. Všecku lásku bratrskou musela jsem vzbudit, abyste již do vězení nemuseli.

HADRIÁN: Vždyť jste, dívko, večer povídala, že mne rytíř Světislav počíná uznávat.

JENOVEFA: Nebylo také jinak. Druhému Hadriánu jsem larvu nastrojenou šťastně pomohla strhnout, ale na jeho místě usadil se mnohem pevněji a pohodlněji třetí.

HADRIÁN: Ještě třetí? To nepřechkám! A kdo je to zas, dívko Jenovefo?

JENOVEFA: Ten šibal, ale mějte strpení, dnes večer se pravda ukáže.

HADRIÁN: Zas teprv dnes večer?

JENOVEFA: Nepřijde-li do té doby od vašeho otce zbrojnoš –

HADRIÁN: Od mého otce?

JEHOŇ: Jaký zbrojnoš?

JENOVEFA: To jest od jeho otce. Poněvadž se ale za syna Kyliánova vydává, který jste vlastně vy, tedy se čeká na posla od vašeho otce.

HADRIÁN: Probůh tě prosím Jehoni, té chumelici nerozumím!

JEHOŇ: Já také ne.

HADRIÁN: A rytíř Světislav všemu tomu věří?

JENOVEFA: Až do večera všemu.

HADRIÁN: Ó, kdyby se ten duch také jemu chtěl ukázat!

JENOVEFA: Ale abychom nezamluvili, co jsem vlastně chtěla.

HADRIÁN: Co, krásná Jenovefo?

JENOVEFA: Úmysl váš zůstal pevný, že se s Ruměnou nedáte zasnoubit?

HADRIÁN: Vždyť bych musel za dvě neděle umřít.

JENOVEFA: Dobře, tedy pojd'te se mnou.

HADRIÁN: Kam?

JENOVEFA: Na mou zahrádku, slunce tam tak krásně vzešlo, jako by příroda jitro svého narození slavila. Tím se prsa vaše posílí.

HADRIÁN: Uvidí-li mne ale rytíř Světislav –

JENOVEFA: Světislav sebral, kde kdo byl a táhl na lov s tím třetím Hadriánem.

HADRIÁN: A jeho dcera?

JENOVEFA: Snad se nebojíte děvčete? Pojd'te jen, pojd'te, pokud je hrad prázdný!

JENOVEFA, HADRIÁN a JEHONŮ odejdou.

SRPOŠ (*vejde*): Budiž pán bůh pochválen, že jsem opět Srpošem. Mohli by mně plnou ves chaloupek dávat a skot veliký k tomu, nebudu už rytířem. Celou noc se mi o tom zdálo. Plný úl sršní kolem mne se rozjil a všecko to hučelo: Hadriáne, Hadriáne!

JEHONŮ (*vejde*): Kde tu volá Hadriána?

SRPOŠ: Kýho draka, Jehoň! Tys jim zajisté z vězení utekl.

JEHONŮ: Ty jsi ten nepravý Hadrián!

SRPOŠ: Hradní lid není doma a ty bys rád upláchl.

JEHONŮ: Ty ses proměnil v žoldnéře a hodláš prchnout!

SRPOŠ: Ale počkej, já tě obrátím!

JEHONŮ: Ale těš se, já tě vyplatím!

SPROŠ a JEHONŮ (*současně*): Stůj!

SRPOŠ: Ani krok!

JEHONŮ: Zůstaneš tady!

SRPOŠ: Mohu jít, kam se mi zlíbí, ale ty hledáš díru, kudy vítr táhne.

JEHONŮ: Mne tu poutá povinnost, ale ty by ses rád vykradl a nechal tady nezaplaceno.

SRPOŠ: Necloumej mnou!

JEHONŮ: Nevytrhuj se mi!

SRPOŠ: Utekl z vězení!

JEHONŮ: Chce se vykrást!

SRPOŠ: Rytíř tě dá oběsit!

JEHOŇ: Rytíř tě dá kolem lámat!

SRPOŠ: Chyťte ho!

JEHOŇ: Chopte se ho!

SRPOŠ: Počkej ty!

JEHOŇ: Těš se ty!

SRPOŠ: Já tě chytím!

JEHOŇ: Až tě chytím!

Oba vyběhnou ze scény.

RYTÍŘ (*vstupuje s JENOVEFOU*): Povídám ti, sestro, Hadrián dokázal, že je Kyliánův syn. Na sta takových štětinatých šelem jsem přitáhl za zuby, ale s šelmou dnešního vzteku jsem se nepotkal.

JENOVEFA: Co živa jsem nenáviděla tento nestejný boj.

RYTÍŘ: Bláhová, aby byl stejný, museli bychom jeden druhého po lese honit. Již jsem myslel, že mu Hadrián, který s ním hrdinsky zápasil, pod plecem žebry prohnal, když se na to neštěstí na hladkém mechu nohy pod ním smeknou. Vyhnouti se nebylo možná, chystám se k boji, napřáhnu své kopí a jedu mu s ním do slintavé tlamy. Avšak co syrovou třtinu překousne ta šelma kopí moje. Jen rukojeť zůstane mi v ruce.

JENOVEFA: Ó můj bože, nešťastné jitro!

RYTÍŘ: Tu vyskočí Hadrián, popadl šelmu bezbrannýma rukama a než se kdo nadál, podtrhl mu všechny čtyři paznehty a vlácel jej po skalínách, po pahejlích, vlácel tak dlouho, až ze vzteklé té šelmy duši vytrásl. Hadrián zaslouží dnes uznání vděčného.

Fanfáry.

JENOVEFA: Ale milý bratře...

RYTÍŘ: Já mu v duchu slíbil přízeň neskonalou a dnes večer jemu Ruměnu zasnoubím, ať zbrojnoš přijde nebo ne.

RUMĚNA (*přibíhá se smíchem*): Otče, otče, snad ještě nikdy jsem se tolik nenasmála. Tam, tam u brány...

RYTÍŘ: Koho to ohlašují?

HADRIÁN (*přibíhá rozhořčen a za ním JEHONŮ*): Rytíři, dějí se kouzla a čáry nekalé, nebo spiknutí podvodná!

JEHOŇ: To je, opovážlivost, takhle na cti utrhat...

HADRIÁN: Já povedu stížnost k právu země...

RYTÍŘ: Ustaňte v tom svém prudkém útoku a řekněte, co se stalo.

LEPOHLAV (*vejde*): Mám ohlásit rytíři Světislavu, že prosí o slyšení – Hadrián z Římsů.

RYTÍŘ: Hadrián z Římsů?

JENOVEFA: Hadrián z Římsů?

HADRIÁN: Hadrián z Římsů?

ŽELMÍR vejde jako Hadrián se spuštěným hledím a podává rytíři list.

RYTÍŘ: Zase další list a nové lži tu máme číst? (*Zahodí list, JENOVEFA ho zvedne a čte ho sama.*)

Ze mne si tu někdo posměch tropí. Hraje se tu o mne a o mou dceru, možná o víc. Hromy a blesky! Jak se první ďábel do podsvětí dostal, tak se i vy všichni na mém hradě do vězení svezete!

HADRIÁN: Já ne... Já ne...

RYTÍŘ: Kdo z vás je ten pravý? Hromy a blesky! Kdy to viděl svět, takhle se mým šedinám péči vysmívat...

JENOVEFA: Bratře, to není Hadrián.

RYTÍŘ: To je nad slunce září jasné, ale který z nich...

JEHOŇ: Můj pán je rytíř Hadrián z Římsů.

RYTÍŘI: A kdo jste vy?

ŽELMÍR (*zvedne hledi*): Jsem Želmír, Myslimírův syn.

RYTÍŘ: Syn mého nepřítele?

RUMĚNA: Želmíre!

RYTÍŘ: Ruměno! A proč ses za Hadriána vydával?

ŽELMÍR: U vědomí toho, že nejste rodu mého ctitel. Prohlásiv se pravým jménem, do hradu vašeho bych asi vstoupit nemohl.

JENOVEFA: Bratře, rytíř Myslimír ti ruku k smíru podává a svému synu, který tvou dceru miluje, pouť uložil k srdci tvému, aby zapomnělo a odpustilo.

RYTÍŘ: Hromy a blesky!

RUMĚNA: Otče, pamatuj...

RYTÍŘ: Ustaň! Vítr, vody i čas odvál ten náš nesvár v zapomnění. Nevezmu hněv svůj do hrobu, ať v pokoji odpočívá.

ŽELMÍR: Díky za otce i za sebe. A teď, když znáte rod můj i můj stav, vyslyšte mou prosbu: dceru vaši miluji srdcem lásky plným a o její sličnou ruku žádám.

RYTÍŘ: Nežádej, abych činil nemožnosti. Ruměnina ruka je již zadána.

SOBĚBOR (*vejde*): Želmíre!

ŽELMÍR: Soběbore!

SOBĚBOR: Jsi ještě v Čechách?

ŽELMÍR: Můj jediný příteli!

RYTÍŘ: Oni se znají?

ŽELMÍR: Co sem tebe přivedlo?

SOBĚBOR: Přátelská láska k tobě.

RYTÍŘ: Hadriáne z Římsů!

HADRIÁN: Já jsem Hadrián!

RYTÍŘ: Který z vás je pravý, to ví ďábel sám!

SOBĚBOR: A já. Želmír je můj dávný přítel, věděl jsem, že miluje Ruměnu, ale že se ohlásit netroufá pro obou otců prastarý svár, až by sobě slavnou pověst mečem vydobyl kdesi na východě. Tak se se mnou rozloučil. Tu uslyšel jsem v zájezdním hostinci, že Hadrián z Římsů k Čelakovu táhne, aby se tam s jedinou dcerou zasnoubil. To jsem musel předejít. Vzal jsem mu list a jiný jemu podstrčil. Vše ostatní je vám dobře známo.

RYTÍŘ: Kde je tedy ten pravý Hadrián tělem a duší?

SOBĚBOR (*jde k HADRIÁNOVI*): Tu je pravý Hadrián!

JENOVEFA: Teď je pravda na světle.

SOBĚBOR: Pravda pravdoucí, a věřte mi všichni, že nejsem člověk nejhorší.

RYTÍŘ: Ani nemyslím, ani myslet nebudu. Zlato v ohni, smělost v nebezpečí a přítel v neštěstí se osvědčí. Také mi to dříve mohlo napadnout, že pravý Hadrián, jak tu stál a stojí, tak byl v prvním listu vyobrazen.

HADRIÁN: Povídal jsem, že jsem Kyliánův syn. Já to přece musím nejlíp vědět.

RYTÍŘ: Ještě jednou odpusť, a až se s dcerou mou k otci navrátíš...

HADRIÁN: Je mi líto, rytíři, že musím slečnu Ruměnu pod vaší střechou nechat.

RYTÍŘ: Nelíbí se ti?

HADRIÁN: Takto by se ještě líbila, ale já bych přece rád déle než třikrát pět dní živ byl.

RYTÍŘ: Báchora!

JEHOŇ: Žádná bačkora, pane rytíři, víme, co víme. Lepohlav byl při tom, ať to dosvědčí.

SOBĚBOR: Já to dosvědčím po pravdě. Ten duch...

HADRIÁN: Nepřivolávejte ho.

JEHOŇ: Ten je už blahoslavený.

SOBĚBOR: Není, ještě není, hodlá ještě půl století po tomto světě burácet. Ten duch byl jsem já.

JEHOŇ: Ať tak, či tak, slyšel jsem rytíře našeho nejednou, že by rád syna svého ženě zkušené, dospělé a usedlé odevzdal.

HADRIÁN: Ano, ano.

(Přechází k JENOVEFĚ.) Přimluvte se u ní, tu si vezmu.

RYTÍŘ: Nuže, sestro, jedno slovo v odpověď postačí.

JENOVEFA: Kdybych se měla k tomu velikému kroku odhodlat, učinila bych jej toliko proto, aby se váš neduživý věk do léčivých rukou dostal.

HADRIÁN: Ach ano.

JENOVEFA: Slíbíte mi, že nebudete žádné jiné koření pít, než co já vám nasbírám?

HADRIÁN: Žádné jiné.

JENOVEFA: Žádnou jinou diviznu?

HADRIÁN: Žádnou jinou.

JENOVEFA: Žádnou jinou zeměžluč?

HADRIÁN: Žádnou jinou.

RYTÍŘ: Oběma vám žehnám. Pojd' sem, dcero. Zůstaň, komu po boku stojíš. Jsi krásný vinný keř, ale slabý. Tady stojí statný jilm, o jehož pevný život radostně se opírej. I vám oběma žehnám.

LEPOHLAV (*vejde se SRPOŠEM*): Rytíři, tento žoldněř u brány byl zadržen.

SRPOŠ: Rád bych se pánů rytířů zeptal, není-li tu pro mne službičky.

SOBĚBOR: Sám sobě sluhou budeš. Co jsem ti slíbil, slovu svému dostojím. Chaloupku, role, krávu i ovce.

ŽELMÍR: I my ještě něco přidáme z vděčnosti za své štěstí.

RYTÍŘ: Snášejte krmi, naplňte číše, do jídelní síně se odeberme. Lepšího cíle dojíti jsme nemohli.

SOBĚBOR: O tom nás, bohdá, obecenstvo potleskem přesvědčí.

KONEC

Václav Kliment Klicpera

Hadrián z Římsů

Edice České drama
Redakce Slávka Járová

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 29. 12. 2017

ISBN 978-80-7587-466-5 (epub)
ISBN 978-80-7587-467-2 (pdf)
ISBN 978-80-7587-468-9 (prc)
ISBN 978-80-7587-469-6 (html)